

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 1

2 Aralık 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.44

BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)

KÂTİP: Fatma KURTULAN (Mersin)

-----0-----

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yeterli çoğunluğumuz vardır, toplantımızı açıyorum.

Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, İçişleri Bakan Yardımcımız Sayın İsmail Çataklı, Türk Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; toplantımıza hepiniz hoş geldiniz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 27'nci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılı'nın ilk toplantısını açıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün Ege Denizi'nden Yunanistan'a geçişlerde Yunanistan ve Avrupa Sınır Güvenliği birimi olan Frontex'in sığınmacılara karşı işlediği insan hakları ihlallerini ve konunun ilgililerini dinleyeceğiz. Buna geçmeden önce, sizlere Komisyona yapılan bireysel başvurularla ilgili kısaca bilgi vermek istiyorum.

Komisyonumuza 27'nci Yasama Döneminde 1 Aralık 2021 itibarıyla ulaşan toplam başvuru sayısı 9.030'dur. Bu başvurulardan 8.655 adedi hakkında gerekli işlem yapılmıştır. Bekleyen başvuru sayısı ise 375'tir. Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımı şu

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 2

şekildedir: Cezaevleri sorunları 6.761, yargıya ilişkin sorunlar 1.928, yasal düzenleme talebi 858, yerinde inceleme talebi 288, kolluk uygulamaları 212, memur sorunları 132, yardım talebi 116, işçi sorunları 98, sosyal güvenlik işlemlerinden şikâyet 57, engelli sorunları 41, yurt dışında yaşayan Türklerin sorunları 40, Komisyonun girişimde bulunması talebi 32, üniversite ve YÖK sorunları 31, gayrimenkul sorunları 30, güvenlik soruşturması kaynaklı sorunlar 25, yabancılardan sorunları 23, terör kaynaklı sorunlar 22, askerlikle ilgili sorunlar 20, kayıp vakaları 16, memuriyet sınavı sorunları 11, yabancı ülkelerde bölgeler ve uluslararası kuruluşlarla ilgili sorunlar 7, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başvuru yardım talebi 1 ve diğer sorunlar 375. Bunlara ilişkin gerekli işlemler yapılmış olup Komisyonumuz tarafından hassasiyetle takip edilmektedir.

Bu arada, Değerli Komisyon üyelerimiz, özellikle alt komisyon başkanlarımıza huzurlarınızda bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. 1 Ekim ve öncesinde Meclisimizin yeni yasama yılının açılmasıyla beraber gerek Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu gerek Göç ve Uyum Komisyonu gerek Çocuk Hakları Alt Komisyonu gerekse İslamofobi ve İsrail-Filistin sorunuyla ilgili komisyonlarımız sahada ciddi anlamda çalışma yürütüyorlar. Kendilerine bu üstün gayretleri için teşekkür ediyorum, çalışmalarında bundan sonra da başarılar diliyorum.

Şimdi, gündemimizin 2'nci maddesi olan Ege Denizi'nden Yunanistan'a geçişlerde Yunanistan ve Avrupa Sınır Güvenliği Birimi Frontex'in sığınmacılara karşı işlediği insan hakları ihlalleri konusuna geçiyoruz.

Türkiye, coğrafi konumu sebebiyle Orta Doğu, Asya ve Afrika'dan Avrupa'ya yönelen göç akımının ilk giriş ve geçiş noktasıdır. 2011'de başlayan Suriye iç savaşıyla Suriye'den ve savaş ve açlığın hüküm sürdüğü diğer ülkelere daha önce benzeri yaşanmamış bir sığınmacı akımı sonucunda

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 3

Türkiye şu anda yaklaşık 4 milyon kayıtlı sığınmacıya -ki bunların yaklaşık 3,2 milyonu Suriyeli olmak üzere- ev sahipliği yapmakta ve onlara insani yardım ve destek sağlamaktadır. Diğer kayıtlı sığınmacılar çoğunlukla Irak, Afganistan ve Somali'den gelmektedir. Türkiye, sığınmacı krizinde en fazla sorumluluk üstlenen ülke olmuş, ekonomik, toplumsal ve siyasi ölçekte çok ciddi bir yükü tek başına karşılamak durumunda kalmıştır. Oysa 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin de öngördüğü gibi göç yükü uluslararası toplumun ortak olarak taşınması gereken bir yüküdür. Bu yükün paylaşılmasında Türkiye'ye mali anlamda destek daha ziyade göçün yöneldiği hedef coğrafya olan Avrupa Birliğinden gelmiştir. Ancak şu hususun altını çizerek belirtmek isterim ki 2011 yılında Suriye'de iç savaş başladıktan sonra 2015 yılına kadar Avrupa Birliğinden herhangi bir yardım ne yazık ki gelmemiştir. Avrupa Birliğinin Türkiye'ye Suriyeliler için yardım yapması kararı dört yıl sonra yani 2015 yılında alınmıştır. Türkiye savaşın ilk dört yılında kendi kaynaklarıyla birlikte ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarından sağladığı desteklerle yaklaşık 3 milyon kişiyi ağırlamıştır. 2015 yılından sonra Avrupa Birliği "Türkiye'deki Sığınmacılar İçin Mali Yardım Programı" ismiyle bir fon oluşturmuş, bu fon kapsamında doğrudan değil, proje bazlı olmak üzere bugüne kadar kısmi destek verilmiştir. Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 10 Aralık 2013 tarihinde imzalanıp 7 Mayıs 2014 tarihinde yürürlüğe giren geri kabul anlaşması Türkiye ile Birlik arasındaki göç akımlarını yönetmeyi, ortak sorumluluk, dayanışma ve eşit ortaklık ilkelerine dayandırmakta ve bu bağlamda Birliğin, Türkiye'yi uygulamada desteklemek için mali kaynakları kullanıma sunmaya hazır olduğunu belirtmekteydi. Avrupa Birliği, bu anlaşmayla birlikte Türk vatandaşları için vize muafiyeti, Avrupa Birliğine üyelik ve gümrük birliğinin genişletilmesi konusunda da vaatlerde bulunmuştu.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 4

Bugün, geri kabul anlaşması uygulanabilir olmaktan çıkmıştır. Avrupa Birliğinin verdiği vaatlerin hiçbiri gerçekleşmemiştir, dahası Avrupa Birliği sınırlarını kapatarak göç akımının yol açtığı ekonomik, toplumsal ve siyasi maliyetin neredeyse tümünü Türkiye'ye yüklemiştir. Avrupa Birliği, Türkiye'yi kitlesel göç akımının geçiş değil hedef ülkesi hâline getirmek için Avrupa Birliği Sınır Güvenlik Birimi FRONTEX'i de devreye sokmuş, Yunanistan'ı da bu politikanın koçbaşı olarak kullanmaya başlamıştır. Avrupa Birliğinin göçmen hareketliliğine karşı sınırlarında demir perde örmesi ve bunun için hem deniz, hem kara sınırlarında geri itmeyi yerleşik bir politikaya dönüştürmesi, geri kabul anlaşmasında vurgulanan ortak sorumluluk, dayanışma ve eşit ortaklık ilkelerini yok saydığını göstermektedir.

Kıyıya vuran Aylan bebek cesedine gözyaşı döker gibi yapanların Ege Denizi'nde hemen her gün yaşanan ve sayısız, insani trajediye sahne olan geri itmelerin faili olması insanlık dışı bir çelişkidir. Göç hareketliliğinin 1951 Cenevre Sözleşmesi temelinde insan hakları merkezli bir bakış açısıyla yönetilmesi, bu hareketliliği yönetilebilir düzeyde tutmak için zorunludur. Maalesef Belarus-Polonya sınırında yaşanan dramatik olayların çok daha fazlası, rutinleşmiş olarak, Ege Denizi'ndeki göçmen hareketliliğinde karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'den Yunanistan'a geçiş yapan düzensiz göçmenler yaş ve cinsiyet ayrımı yapılmaksızın darbedilmekte, elleri kelepçelenerek denize atılmakta -ki ben videoları izledim, birazdan burada hep birlikte izleme fırsatı bulacağız- hayat hakları hiçe sayılarak denizde ölüme terkedilmektedir; ki bu Avrupa Birliğinin kurumsal bir yapısı olan FRONTEX'in gözleri önünde ve desteğiyle gerçekleşmektedir.

İşte, bugünkü toplantımızda Ege Denizi'nden geçişlerde yaşanan bu insanlık dışı uygulamaları, sürecin doğrudan içinde bulunan mercilerimizden dinlemek istedik. Bu amaçla burada bulunan konuklarımıza, tekrardan, hoş

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 5

geldiniz demek istiyorum ve değerli katılımcılarımızı tanıtmak için sözü uzmanımıza bırakıyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar tanıtıldı)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hoş geldiniz tekrardan.

Sayın Bakanım, bu aşamada sözü size bırakıyoruz. Sizin sunumunuzdan sonra arkadaşlarımızın konuyla ilgili değerlendirmeleri varsa konuya matuf sorularını, inşallah, tevcih edeceğiz.

Buyurun.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Sayın Başkan, kıymetli milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum, çalışmalarınızın hayırlı sonuçlar doğurmasını temenni ediyorum.

Önemli bir konu, bu konuyu gündem yaptığınız için teşekkür ediyoruz öncelikle.

Bugün, çalışma arkadaşlarımızla birlikte gerekli hazırlıkları yaparak geldik. Çok zaman kaybetmeden bu işin asıl sahibine sözü bırakmak istiyorum: Sahil Güvenlik Komutanlığımızdan KOM Daire Başkanımız Tayfun Sargın Albayımız bir sunum yapacak, sonunda sizlerin değerlendirmeleri üzerine ilave edecek bir husus olursa onları da ekleriz.

Teşekkür ediyorum, hayırlı çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 6

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyesi milletvekillerim, Komutanım, Genel Müdürüm, kıymetli basın mensupları; Sahil Güvenlik Albay Tayfun Sargin Sahil Güvenlik Komutanlığı KOM Daire Başkanı.

Ege Denizi'nden Yunanistan'a sığınmacı geçişlerinde, sığınmacılara karşı Yunanistan ve Avrupa Birliği Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı FRONTEX'e bağlı Yunan güvenlik güçleri tarafından yapılan hak ihlalleri konulu takdimimi, yansındaki başlıklar altında kırk beş dakika süreyle arz edeceğim.

Düzensiz göçe bakış ve ülkemizde göç: Küreselleşmenin kendini hissettirdiği 1990'lı yıllardan bu yana, özellikle Orta Doğu ve Afrika'da meydana gelen siyasi istikrarsızlıklar ve ekonomik yetersizlikler nedeniyle dünya genelini etkileyen düzensiz göç akınları yaşanmaya başlamıştır. Sosyal medya kullanımının yaygınlaşması, ulaşım ve iletişim araçlarının çeşitlenmesiyle birlikte de bu göç akınları artış göstermiştir. Birleşmiş Milletler verilerine göre dünyadaki göçmenlerin toplam sayısı 258 milyonu aşmıştır. Göçmenlerin yaklaşık 125 milyonunu kadınlar, 36 milyonunu çocuklar oluşturmaktadır; ancak bu kişilerin sadece 25.4 milyonu kayıtlı mültecilerdir.

Ülkemiz bulunduğu coğrafi ve stratejik konumu nedeniyle, tarih içerisinde önemli göç ve iltica akınlarıyla karşı karşıya kalmıştır ancak bu akınlar yakın coğrafyamızda yaşanan istikrarsızlık ve iç savaşlar nedeniyle son on yılda etkisini artırarak milyonlarca insanın yer aldığı kitlesel boyutlara ulaşmıştır. Ülkemizin de yer aldığı Akdeniz'de kullanılan 3 temel rota bulunmaktadır. Bunlar: Afrika-Fas-Cezayir üzerinden İspanya ve Fransa'ya ulaşan Batı Akdeniz rotası, Tunus-Libya-Mısır üzerinden Malta ve İtalya'ya ulaşan Orta Akdeniz rotası ve ülkemiz üzerinden Yunanistan'a olmak üzere Doğu Akdeniz rotasıdır. Burada dikkat edilmesi gereken husus bu 3 rotanın

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 7

herhangi birinde alınan tedbirlere göre göç hareketlerinin değişiklik göstermesidir. Burada herhangi bir rotada alınacak bir tedbir diğerlerini doğrudan etkilemektedir.

Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre, ülkemizde 3,7 milyonu geçici koruma altındaki Suriyelilerin, 1,2 milyonu ikamet izniyle kalanların, diğerlerini uluslararası koruma başvurusuyla statü sahiplerinin oluşturduğu 5,2 milyon yabancı bulunmaktadır. Avrupa ülkelerine ulaşmak amacıyla ülkemizi transit olarak kullanan göçmenlerin önemli bir çoğunluğu, elverişli olduğuna inandıkları coğrafi yapısı nedeniyle Ege Denizi'ni tercih etmektedir.

Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü verilerine göre 2015 yılında 1 milyonun üzerine çıkan Akdeniz ve Ege'deki kitlesel göç hareketinin yüzde 84'ü Ege Denizi'nde gerçekleşmiştir. Ülkemiz ile Ege Adaları arasındaki mesafenin kısa olması nedeniyle Ege Denizi, düzensiz göçmenler ve göçmen kaçakçıları tarafından yüksek oranda tercih edilmektedir. Ege Denizi'ndeki ada, adacık ve kayalıkların Türkiye'ye yakın olması sebebiyle düzensiz göçle mücadelede birtakım zorluklarla karşılaşılmaktadır. Mesafeler, göçmenleri yakalamak için çok kısa, yine aynı düzensiz göçmenlerin hayatlarını kaybetmesine neden olacak kadar da uzundur. Düzensiz göçle ilgili ayrıntılı bilgiler öncesinde sizlere Sahil Güvenlik Komutanlığının düzensiz göçle mücadele videosunu arz etmek istiyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Ege ve Akdeniz'de düzensiz göçle mücadele ve geri itme olayları: 2012-2021 yıllarını kapsayan, Ege adalarına ulaşan düzensiz göçmenler ile Komutanlığımız tarafından yakalanan düzensiz göçmen sayılarını gösteren grafik yansıda arz edildiği gibidir. Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından, 2021 yılında Ege Denizi'ni kullanan her 100 göçmenden 87'si

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 8

yakalanmış veya kurtarılmıştır. 2015 yılında coğrafyamızda şok etkisi yaratan, Ege Denizi'ndeki yaklaşık 1 milyon insanın dahil olduğu bu göç hareketi sonrasında ilgili tüm kurumlar tarafından kısa sürede gerekli tedbirler alınmış, Göç İdaresi Başkanlığı koordinesinde Türkiye Düzensiz Göç Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı oluşturularak yürürlüğe konmuştur. Burada, dikkatinizi öncelikle 2015 yılına ait istatistiklere çekmek isterim. 2015 yılında Yunanistan'a geçen göçmen sayısı, Komutanlığımız tarafından kurtarılan göçmen sayısından daha fazla olması nedeniyle ilk bakışta farklı algılansa da 2015 yılında Ege Denizi'ndeki göçle mücadelemiz bizim için farklı bir anlam ifade etmektedir. O yıl icra edilen Ege'de Umut ve Akdeniz'de Güven Harekâtlarında hayatla ölüm arasında bulunan 91.611 hayat bilfiil arama kurtarma faaliyetleriyle denizden kurtarılmıştır. Can kayıplarının da yaşandığı yoğun göç hareketlerine karşı Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından da kısa sürede reaksiyon gösterilerek Ege ve Akdeniz'de 2 büyük harekât başlatılmıştır. Hâlen devam eden "Ege'de Umut Harekâtı" ve "Akdeniz'de Güven Harekâtı" isimli bu 2 büyük operasyonda Sahil Güvenlik Komutanlığı unsurlarının yüzde 70'inden fazlası kullanılmaktadır. Bu operasyonlarda Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından yakalanan göçmen kaçakçılara ait istatistikler yansıda arz edildiği gibidir. Kurtarılan veya yakalanan göçmen sayıları yansıda sunulmuştur.

Yoğun mücadeleyle geçen 2015 yılının ardından, denizde aldığımız tedbirler ve Avrupa Birliğiyle 18 Mart 2016 tarihinde varılan mutabakat neticesinde Ege Denizi'ndeki düzensiz göç olaylarında keskin bir düşüş yaşanmıştır. Yansısındaki son iki yıla ait istatistikler de bizim için ayrı bir öneme sahiptir. 2020 ve 2021 yıllarında da 2015 yılında olduğu gibi Komutanlığımız tarafından tespit edilen düzensiz göçmenlerin büyük çoğunluğu arama kurtarma faaliyetleriyle kurtarılan düzensiz göçmenlerdir. Bu durumun nedeni, sizlerin

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 9

de kamuoyundan bildiğiniz üzere Yunanistan'ın düzensiz göçmenleri uluslararası hukuk kurallarını hiçe sayarak geri itmesidir. Yansıda, Yunanistan tarafından 2020 ve 2021 yıllarında tespit edilen düzensiz göçmenlere ait istatistikler sunulmuştur: Mavi sütunlar Yunanistan tarafından geri itilen düzensiz göçmenleri, turuncu sütunlarsa Yunanistan'a ulaştığı açıklanan düzensiz göçmen sayılarını göstermektedir. Yunanistan unsurları tarafından 2020 yılında 312 olayda 9.008 düzensiz göçmen, yani tespit ettikleri göçmenlerin yüzde 50'si; 2021 yılında ise 568 olayda 14.561 göçmen yani 2021 yılında sınırlarına ulaşan düzensiz göçmenlerin yüzde 83'ü insanlık dışı muameleler uygulanarak geri itilmiştir. Yunanistan güvenlik güçleri tarafından düzensiz göçmenlere geri itilmeleri sürecinde insan haklarına aykırı pek çok eylemde bulunmaktadır. Bunların bazıları para, ziynet eşyası, telefon, cüzdan, pasaport gibi değerli eşyalarının gasp edilmesi; dövme, yakma gibi şiddet içerikli eylemlerin uygulanması; kelepçeleme, bir yere kapatma gibi hürriyetten yoksun bırakma eylemleri ve kelepçeli veya kelepçesiz olarak doğrudan denize atarak göçmenlerin hayatlarına kasıt eylemleridir. Yunanistan güvenlik güçleri tarafından göçmenlere ait bir kısım değerli eşya ve paranın gasp edildiğine dair beyanlar maalesef düzensiz göçmen ifadelerine de sıkça yansımaktadır. Bu ifadelerin arasında, 2021 yılında meydana gelen bir olayda, Yunanistan güvenlik güçleri personeli tarafından bu olaya dahil olan düzensiz göçmenlere ait toplam 120 bin avronun alındığı da yer almaktadır. Konuya ilişkin derleme videoyu müsaadenizle arz etmek istiyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – 8 Aralık 2020 tarihinde Muğla Bodrum önlerinde meydana gelen geri itme olayında göçmenler ağır şekilde darp edilmiştir. Konuya ilişkin videoyu arz etmek istiyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 10

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – 17 Nisan 2021 tarihinde İzmir Çeşme’de meydana gelen bir geri itme olayında düzensiz göçmenler üzerlerine benzin dökülerek yakılmıştır. Konuya ilişkin videoyu arz ediyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Bir başka yanma olayı da 20 Ekim 2021 tarihinde Aydın Kuşadası’nda Yunan Sahil Güvenlik unsurları tarafından geri itilen bir lastik bota meydana gelmiştir. Yunan Sahil Güvenlik personeli tarafından lastik bota benzin dökülerek göçmenler yakılmakla tehdit edilmiştir. Bu olayda düzensiz göçmenler doğrudan ateşe verilmemiş ancak üzerine benzin dökülen 11 göçmenden 4’ünde benzin temasına bağlı kimyasal yanık meydana gelmiştir.

Videoyu arz ediyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Sınır güvenliği bahane edilerek yapılan bu geri itmeler 2019 yılının temmuz ayında Yunanistan’da yaşanan hükûmet değişikliği sonrasında iktidara gelen Miçotakis hükûmetinin tartışmalı göç politikaları sonrasında başlamış ve günümüze kadar artarak devam etmiştir. Yunanistan’a ait sahil güvenlik unsurları tarafından düzensiz göçmenlere tespit mevkilerine göre farklı geri itme yöntemleri uygulanmaktadır. Şimdi müsaadenizle sizlere bu geri itme yöntemlerini anlatmak istiyorum: Yunanistan unsurları ilk olarak orta hatta yani sınırlarına gelen göçmenlere ait deniz araçlarını durdurduktan sonra tehlikeli manevralarla onların Türk kara sularına sürüklenmesini sağlamaktadırlar.

Bu yöntemlere ait uygulamayı içeren videoyu arz etmek istiyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 11

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Bu yöntemle durduramadıkları uluslararası sulara veya Yunan kara sularına ulaşan düzensiz göçmenleri ise bu bölgelerde durdurup çekerek kara suları sınırimıza getirmektedirler.

Buna ilişkin videoyu arz etmek istiyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Üçüncü olarak, denizde durduramadıkları adalara çıkabilen düzensiz göçmenleri darp ederek değerli eşyalarını zorla alıp belirli bir yerde toplamaktadırlar. Toplama bölgelerinde bulunan düzensiz göçmenleri yeterli sayıya ulaştıktan sonra Yunanistan Sahil Güvenliğine ait botlarla ülkemiz kara suları sınırına getirip hurda durumundaki can sallarına bindirerek sınırimıza bırakmaktadırlar.

Bu yöntemlere ait uygulamaları içeren videoyu arz ederim.

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Yunanistan'ın uyguladığı diğer bir yöntemse adalara ulaşan düzensiz göçmenleri millerce öteye taşıyarak belirli alanlarda biriktirdikten sonra, kendi sahil güvenlik unsurlarıyla Türk kara suları sınırına getirip burada hiçbir deniz vasıtası olmaksızın hatta elleri kelepçeli olarak denize atmaktır. Bu şekilde gerçekleşen olaylarda düzensiz göçmenlerin hayatlarına doğrudan kasıt olduğu açıktır. Eylül 2021 ayında gerçekleştirdikleri 2 geri itme olayında 6 düzensiz göçmen doğrudan denize atılmıştır. 6 göçmenden 2'si sağ olarak kurtarılmış ne yazık ki 1'i kadın olmak üzere 4 göçmen hayatını kaybetmiştir.

Yaşanan olayın göçmenler tarafından anlatımına ilişkin videoyu arz etmek istiyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 12

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Hareketten sakıt bırakılarak elverişsiz deniz araçlarıyla denizde kaderine terk edilen ya da doğrudan denize atılan düzensiz göçmenlere Yunanistan Sahil Güvenlik personelinin uyguladığı şiddetin dozunu üzerlerine ateş açmaya varacak kadar da arttırdığı bilinmektedir.

Konuya ilişkin videoyu arz ediyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Burada belirtmek istediğimiz çok önemli bir nokta var. Yunanistan uyguladığı bu insanlık dışı yöntemlerde geri itme tanımını dahi aşmıştır. Malumları olduğu üzere suçla mücadelede kolluk kuvvetlerinin uygulayacağı kuvvet kullanımı suçun lehine göre değişiklik gösterebilmektedir. Kolluk kuvvetleri kuvvet kullanımı esaslarını gözetmek, orantısız güç kullanmaktan kaçınmak zorundadır. Aksi hâlde kolluk kuvvetleri bu örneklerde olduğu gibi orantısız güç kullanarak suça kendileri konu olabilmektedir. Bu eylemleri nedeniyle Yunanistan'a yönelik uluslararası kamuoyunda yoğun baskı oluşmasına rağmen, geri adım atmadığı ve faaliyetlerine devam ettiği görülmektedir.

Belirtmek isteriz ki tüm bu geri atma olayları esnasında Yunanistan'ın Sahil Güvenlik personelinin yüzlerini kar maskesiyle kapattıkları tespit edilmiştir. Bunun nedeni, icra edilen faaliyetlerin insan haklarına ve uluslararası hukuk kurallarına aykırılık teşkil ettiğini bilmeleri nedeniyle kimliklerini saklama gayretleridir. Türk Sahil Güvenliğinin hiçbir personeli görevlerini icra ederken yüzünü saklama gereği duymaz.

Şimdi izleyeceğimiz videoda yüzleri kar maskeli Yunanistan Sahil Güvenlik personeli tarafından göçmenler geri itilmektedir.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 13

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Yunanistan'ın yanı sıra son dönemde Poseidon Operasyonu kapsamında sınırı gözetleme, denizde hayat kurtarma ve sınır aşan suçlarla mücadele maksadıyla Ege Denizi'nde görev yapan Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Ajansı (Frontex) unsurları da uluslararası hukuku hiçe sayarak bu uygulamalara dâhil olmaktadır.

Frontex unsurlarının dâhil olduğu geri itme olayına ait videoyu arz etmek istiyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Yunanistan tarafından yapılan tüm bu geri itmeler neticesinde, bildiğimiz kadarıyla 2020 yılında 2, 2021 yılında ise 8 düzensiz göçmen hayatını kaybetmiştir. Ayrıca 2020 yılında 3 de kayıp düzensiz göçmen bulunmaktadır.

Yansıda, düzensiz göç olayları sırasında hayatını kaybeden göçmenlere ait istatistiki veriler sunulmuştur. Görüldüğü üzere 2021 yılında da düzensiz göç nedeniyle Ege Denizi'nde maalesef, ölümlü olaylar yaşanmaya devam etmektedir. Ancak grafik incelendiğinde hayatını kaybeden düzensiz göçmen sayılarında büyük oranda azalma olduğu görülmektedir. Bir can kaybının bile bizim açımızdan çok büyük önemi olmasının yanı sıra 24.433 düzensiz göçmenin tehlikeli bir şekilde Ege Denizi'ni geçmeye çalıştığı 2021 yılında yaşanan 11 can kaybı dünyadaki diğer göç rotalarıyla kıyaslandığında düşük bir oran olarak ortaya çıkmaktadır.

2021 yılı istatistiklerinde görülen 11 can kaybindan 8'inin geri itme olayları esnasında yaşandığını tekrar hatırlatmak isterim. Eğer bu olaylar yaşanmamış olsaydı 2021 yılında yalnızca 3 can kaybı olacaktı. Bahsi konu

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 14

geri itmeler, atmalar esnasında Yunanistan unsurlarınca karasularımızı ihlal girişimlerinde de bulunulmakta olup bu girişimler Komutanlığımız tarafından sınır güvenliği kapsamında süratle engellenmektedir.

Konuya ilişkin videoyu arz ediyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIğI KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı koordinesinde yabancı medya kuruluşlarıyla Ege Denizi'nde Yunanistan Sahil Güvenlik unsurları tarafından geri itilen düzensiz göçmenlerin maruz kaldığı hukuka aykırı ve insanlık dışı muamelelerin uluslararası kamuoyuna doğrulması kapsamında basın faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu ve sıradaki yansıda faaliyete katılan bazı basın kuruluşlarını görüyorsunuz. Bu kapsamda "The Independent" "The New York Times" "The Economist" gibi bazı önemli basın kuruluşlarının mensupları Ayvalık'la, Kuşadası'yla, Marmaris'le konuşlu Türk Sahil Güvenlik botlarına bindirilmekte ve Yunanistan unsurları tarafından yapılan geri itmelere bizzat şahit olmaktadır. 2020 yılında 10 yabancı basın kuruluşundan 27 basın mensubu, 2021 yılından 35 yabancı basın kuruluşundan 79 basın mensubu olmak üzere toplam 45 basın kuruluşundan 106 basın mensubu şahit oldukları geri itme olaylarını haberleştirerek tüm dünyaya göstermişlerdir. Bilgilendirme faaliyetleri kapsamında Komutanlığımız tarafından düzensiz göç olaylarına ilişkin istatistiki veriler Sahil Güvenlik Komutanlığı resmî internet sayfasında güncel olarak paylaşılmaktadır. Aynı şekilde geri itme olaylarına ilişkin bilgi notları Türkçe ve İngilizce olarak olaylara ait videolarla birlikte resmî internet sayfamızda yayımlanmaktadır. Bahsi konu veriler Dışışleri Bakanlığımız tarafından da dış misyon temsilcilikleriyle uluslararası ilgili kurum ve kuruluşlara da itilerek farkındalık artırılmaktadır.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 15

Yunanistan geri itmeler başta olmak üzere düzensiz göçmenlere uyguladığı eylemleri nedeniyle uluslararası kamu vicdanında yargılanmaya ve eylemlerinin sonuçlarıyla yüzleşmeye başlamıştır. Yunanistan tarafından yapılan geri itmeler ile bu süreçte uygulanan baskı ve şiddet can kayıplarına neden olması yanı sıra düzensiz göçmenlerin daha tehlikeli rotaları tercih etmeye başlamasına neden olmuştur. Örneğin, şu an yansıda takdim edilen harita ve rota 18 Kasım 2021 tarihinde 16 metre boyundaki bir tekneyle 194 düzensiz göçmeni İtalya'ya kaçırmaya çalışırken yakalanan bir göçmen kaçakçısına ait bilgisayarda ele geçirilmiştir. Ele geçirilen haritadan da açıkça anlaşılacağı üzere İtalya'ya gidiş açık denizler içermesi ve elverişsiz deniz araçlarıyla günlerce yapılan bir yolculuk olması nedeniyle çok daha tehlikelidir. Ayrıca kış aylarıyla birlikte zorlaşacak deniz şartları ve soğuyacak deniz suları da olası bir deniz kazasının yaşanması durumunda büyük çaplı can kayıplarına neden olabilecektir.

Yunanistan'ın eylemlerinin 18 Mart Mutakabatı kapsamında değerlendirilmesi... Bildiğiniz üzere Avrupa Birliği ülkelerine yönelik düzensiz göçmen akımının bölgede ve ülkemizde yaratabileceği insani krizleri önlemek adına 18 Mart 2016 tarihinde 18 Mart Mutakabatı olarak anılan Türkiye-Avrupa Birliği zirvesi bildirisi imzalanmıştır. 18 Mart Mutakabatı'nın imzalandığı 2016 yılından günümüze kadar olan süreçte Türkiye mutabakat kapsamındaki tüm sorumluluklarını yerine getirmiştir. Ancak Yunanistan başta olmak üzere Avrupa Birliği tarafından aynı çabaların gösterildiğini söylemek mümkün olmayacaktır. Mutabakat kapsamında Yunan adalarına varan göçmenlerin usulünce kayıt altına alınacağı ve iltica başvurularının esastan bireysel olarak değerlendirileceği konusunda fikir birliğine varılmıştır. Bahse konu kayıt ve iltica işlemlerinin Avrupa Birliği hukukuna ve uluslararası hukuka uygun şekilde Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğiyle iş birliği içerisinde

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 16

gerçekleştirileceği hususunda anlaşma sağlanmıştır. Bu süreçlerin tamamlanmasının ardından geri dönüşlerinin sağlanacağı ve hiçbir süratte toplu sınır dışı etme işlemi gerçekleştirilmeyeceği konusunda Avrupa Birliğiyle mutabık kalınmıştır. Olası bir düzensiz göçmen grubunun varış noktasındaki güvenlik ve emniyeti sağlamak, bu mutabakat kapsamında Yunanistan'a verilmiş en temel ve en önemli görevdi. Ayrıca, refakatsiz çocuklar ve diğer hassas gruplar başta olmak üzere düzensiz göçmenlerin mevcut koşullarının iyileştirilmesi için ilgili Avrupa Birliği kuruluşları yasaları dâhilinde Yunanistan'a yardımcı olacaklarını belirtmişlerdir. Yine, aynı şekilde Yunanistan'ın sınır güvenliğinin sağlanmasında görevli tüm kolluk kuvvetleri düzensiz göçmenler Yunanistan'a vardığı takdirde insan haklarına uyumlu olacak şekilde gerekli asayiş koşullarını sağlamak, tahliyeler ve düzensiz göçmenlerin temel ihtiyaçlarının giderilmesi için acil durum kılavuzları hazırlamak ve savunmasız insanların yaşam haklarına saygılı davranmak için imkânlar oluşturmakla görevliydi. Ancak bugün, gelinen noktada Yunan makamlarının bu sorumluluklarından tamamen uzak olduğu ve umarsızca düzensiz göçmenlerin hayatlarını tehlikeye attığı görülmektedir.

Yunanistan, İltica Yasası'nda 31 Ekim 2019 tarihinde yaptığı yeni düzenlemeyle iltica başvurularını ve itiraz hakkını, göçmenlerin temel insan haklarına aykırılık oluşturacak şekilde kısıtlamış ve böylece Avrupa Birliği hukukunu ve uluslararası hukuku açıkça ihlal etmiştir. 18 Mart Mutabakatı'nın kabulünden bugüne kadar da aldığı ve sonuçlandırarak Türkiye iadesine karar verdiği göçmen sayısı son derece azdır.

Yunanistan'ın, göçmenleri, insan onuruna yakışmayacak bir biçimde geri itmesi başta olmak üzere saldırgan yaklaşımları Sahil Güvenlik Komutanlığına görevlerinden büyük sorumluluklar yüklemektedir. Yunanistan tarafından yaşam hakları elinden alınmaya çalışılan düzensiz göçmenlerin yaşadıkları

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 17

insani dramlar ve Sahil Güvenlik Komutanlığının çaresiz insanları kurtarmakta gösterdiği çaba uluslararası medya dâhil tüm saygın kuruluşlarca gözler önüne serilmektedir. Yunanistan ise uluslararası toplum tarafından görülen ihlallerin ortaya çıkmasından da uluslararası anlaşmalara aykırı hareket etmekten de çekinmemektedir.

Geri itmelerin uluslararası hukuk kuralları açısından değerlendirilmesi. Söz konusu geri itme olayları uluslararası toplumca kınanmasının yanı sıra birçok uluslararası hukuk kurallarına da aykırılık göstermektedir. Yansıda Yunanistan unsurlarınca gerçekleştirilen bu geri itme olaylarının aykırılık teşkil ettiği değerlendirilen bazı hukuki düzenlemeler listelenmiştir: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin 2, 3, 5, 6, 9, 14, 24 ve 30'uncu maddeleri ihlal edilmektedir. Beyanname'nin 14'üncü maddesi ayrıca önem arz etmektedir. Buna göre "Her insanın zulüm karşısında başka ülkelere sığınmaya ve bu ülkelerde sığınması işlemi görmeye hakkı vardır." hükmü özellikle Yunanistan'a geçmeye çalışan düzensiz göçmenlerin kaynak ülkelerine bakıldığında büyük çoğunluğunun çatışmaların yaşandığı Afganistan, Suriye gibi ülkelere olması nedeniyle sığınmak hakkına erişim sağlamalar uluslararası hukuk açısından önem arz etmektedir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin 1, 30, 31, 33 ve 34'üncü maddeleri; yine, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi, Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 2'nci ve 7'nci maddesi, 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, 1974 Denizde Can Emniyeti Uluslararası Sözleşmesi 7'nci kuralı 1'inci maddesi, Denizde Arama ve Kurtarma Uluslararası Sözleşmesi ikinci bölüm, 1'inci maddesi hükümleri ihlal edilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1'inci maddesi: İnsan

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 18

Haklarına Saygı Yükümlülüğü. 2'nci maddesi: Yaşam Hakkı. 3'üncü maddesi: İşkence Yasağı. 5'inci maddesi: Özgürlük ve Güvenlik Hakkı. 8'inci maddesi: Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı. 13'üncü maddesi: Etkili Başvuru Hakkı. 14'üncü maddesi: Ayrımcılık Yasağı ve Ek Protokolü'yle Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi'nin 19'uncu maddesinde yer alan "Toplu sınır dışında etmelerin" yasakladığına dair hükümler bizzat bir Avrupa Birliği üyesi ülke tarafından alenen ihlal edilmektedir.

Göçmenlere yapılan insani yardımlar. Denizde kurtarılan düzensiz göçmenler ve görevlendirilen Sahil Güvenlik unsuru tarafından emniyetli bir şekilde limana ulaştırılmaktadır. Sahil Güvenlik personeli tarafından limana intikal esnasında aralarında acil tıbbi yardıma ihtiyaç duyan göçmenlerin olup olmadığı kontrol edilmekte, ilk müdahale Sahil Güvenlik birimlerince yapılmakta. Aynı zamanda ihtiyaç duyulması hâlinde sağlık ekipleriyle irtibata geçilerek limanda ambulansın hazır edilmesi sağlanmaktadır. Limana intikal sonrasında düzensiz göçmenler hassas gruplara göre ayrılarak kendileri için hazırlanan mahallere alınmakta ve temel ihtiyaçlarının giderilmesi maksadıyla kendilerine yiyecek, giyecek ve battaniye gibi çeşitli yardım malzemeleri dağıtılarak insani ihtiyaçları süratle giderilmektedir. Müteakiben detaylı sağlık muayeneleri yapılmakta ve idari işlemlerinin tamamlanmasının ardından Emniyet ve Jandarma birimlerine teslim edilmektedirler. Bahse konu birimler tarafından il göç müdürlüklerine teslim edilen düzensiz göçmenlerin işlemleri burada sonuçlandırılmaktadır.

Sayın Başkanım, Sahil Güvenlik Komutanlığı olarak sorumluluk alanımızda yardıma ihtiyacı olan tüm insanların yanında olmak, ulusal hak ve menfaatlerimizi korumak, her türlü yasa dışı faaliyeti önlemek ve düzensiz göçle mücadele etmek amacıyla sahip olduğumuz yüzer ve uçar unsurlar ile

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 19

gelişmiş teknolojik imkânlara sahip sistem ve mobil radarlarımız vasıtasıyla 7/24 görevlerimizi kararlılıkla icra etmeye devam etmekteyiz.

Sunumum sona ermiştir, arz ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, çok teşekkür ederiz.

KOM DAİRE BAŞKANI ALBAY TAYFUN SARGIN – Sağ olun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öncelikle, sözün bittiği yerdeyiz. Gördüklerimiz karşısında hakikaten bir kez daha ne söyleyeceğini bilemez durumdayız. Yani elleri kelepçeli insanların denize atılması ne demek? Yani ben buna hiçbir değerlendirme yapacak kelime de bulamıyorum.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Cinayet Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu bir açık cinayettir. Ama işin ilginç tarafı şu ki Yunanistan bunu yapıyor, Yunanistan unsurları bunu yapıyor ama Avrupa Birliği Sınır Güvenliği Birimi olarak kurulmuş bulunan Frontex buna seyirci kalmanın da ötesinde bu suça iştirak ediyor, dolayısıyla Avrupa Birliği açıkça cinayet işliyor. Geldiğimiz noktada sanki insan hakları ve temel hürriyetler konusunda öngörülen anlaşmalar karşısında bazı ülkelerin, bazı kesimlerin kendilerine muafiyet telakki ettikleri düşüncesine sahip oluyoruz. Olacak şey değil! Ama burada bir hususun da altını çizmek istiyorum: Sahil Güvenlik Komutanlığımız ülkemiz adına, milletimiz adına bu görevi yapan siz kıymetli arkadaşlarımız ve sizlerin değerli personelini tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum. Hem İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak hem bir Parlamenter olarak bütün arkadaşlarımızla birlikte, kimse buna itiraz etmez çünkü uluslararası hukuk tarafından öngörülen bütün insani haklara, temel haklara, bir hakka riayet ederek bu anlamda bir görev ifa etmeye çabalaması ve bunu yerine getirmesi, öbür taraftan, yine, medeniyetimizden tevarüs ettiğimiz değerleri baz alarak ilkelerle, değerlerle insanlık vicdanının âdeta temsilcisi gibi hareket etmesinden, bu vesileyle Sahil Güvenlik

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 20

Komutanlığımıza, Sayın Bakanlığımıza, İçişleri Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza huzurlarınızda tekrardan teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar.

Burada, biliyorsunuz, bizim, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun alt komisyonu var: Göç ve Uyum Alt Komisyonu. Türkiye yıllardan bu yana biraz evvel de ifade edildiği gibi “Büyük bir örneklik gösterecek şekilde bu anlamda bir misafirperverlik yapıyor.” ve bizim de Göç ve Uyum Alt Komisyonumuzun üyeleri bu anlamda ciddi bir çalışma gerçekleştiriyorlar.

Arkadaşlarımıza söz vermeden önce eğer müsaade ederlerse ben bu konularda hakikaten çok yetkin bir arkadaşımız olduğunu düşündüğüm ve Göç ve Uyum Alt Komisyonu Başkanımız olan Atay Bey’e söz vermek istiyorum.

Atay Bey, buyurun.

ATAY USLU (Antalya) – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz, Bakan Yardımcımız, Komutanlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sizin de ifade ettiğiniz gibi bu sunum hakikaten dünyada insan haklarının konuşulduğu hep gündemde olduğu ve dünyada bunu konuşanların hangi durumda olduğu, vicdanların ne kadar kirlendiğinin bir anlamda ifadesi oldu.

Maalesef, tabii, dünya ciddi bir sorun yaşıyor göç konusunda. Bazen adına “düzensiz göçmen” diyoruz, bazen “kaçak” diyoruz, bazen “sığınmacı” diyoruz, bazen “mülteci” diyoruz. Ama ortada bir göç vakası var, kaynak ülkelerde ciddi sorunlar var, savaşlar var, insanlar hayatlarını kaybediyor. Sunuda da ifade edildi. Çok büyük kırılmalar var; işte Afganistan coğrafyasındaki kırılmalar, işte Orta Afrika'daki kırılmalar ve beraberinde Suriye'deki kırılmalar. İnsanların ne zaman göçmen olacağı, ne zaman ev sahibi olacağı da belli değil.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 21

Dünyadaki en büyük göç krizleri... 2'nci göç krizi, Suriye krizinden önce, İkinci Dünya Savaşı sırasında olmuş. İkinci Dünya Savaşı'nda en çok göç veren coğrafya: Avrupa. Sonra Irak'ta bir sorun ortaya çıkmış, Irak krizinde dünyada en çok göç alan ülkelerden bir tanesi Suriye, 1985'li yıllarda Irak krizinde. Bugün dünyada en çok göç veren coğrafya Suriye olmuş, en çok göç alan coğrafya da Avrupa olmuş. Bu olay yetmiş yıllık bir süreçte oluyor. Yetmiş yıl önce dünyanın en çok göç veren, en çok sığınmacının olduğu coğrafya, en çok sığınmacı alıyor ve tersine de sığınmacılara ev sahipliği yapanlar da bir nevi yeni dönemde bakıyorsunuz, sığınmacı oluyorlar. Kimin göçmen, kimin ev sahibi olacağı hakikaten belli değil.

Şimdi, her gün yeni dramları görüyoruz. İşte Moldova-Polonya sınırında 5 binin altında, 2 bin 5 yüz, 3 bin civarında sığınmacı bekliyor. Daha dün haberlerde gördüm. Bunlardan biri de beş aylık Vida. Beş aylık Vida soğukta, orada bekliyor. "Kim onu alacak? Kim onlara sağlık yardımı yapacak?" üzerine konuşmalar ve tartışmalar var. Ben geçen hafta Bağımsız Devletler Topluluğunun Petersburg'daki bir toplantısına katıldım. Orada Belarus Dışişleri Bakanı da ve İçişleri Bakanları da konuşma yaptılar. Oradaki gündemlerden bir tanesi şuydu: Bu sığınmacılara sağlık yardımını kim verecek? Covid'le ilgili süreçlerini kim takip edecek? Bunun üzerine baktım ki ciddi tartışmalar yapılıyor. Ben de orada dedim ki: "Biz şu anda Türkiye'de 4 milyona yakın sığınmacıya ev sahipliği yapıyoruz ve onların sağlık harcamalarını, insani anlamdaki ihtiyaçlarını gideriyoruz. Siz burada '1.500 kişinin Covid testini kim yapabilir? Bununla ilgili ödeneği kim verebilir?' tartışıyorsunuz." İşte onların geldiği nokta o, bizim geldiğimiz nokta bu.

Yine Manş Denizi'ni geçerken geçen hafta 31 sığınmacı hayatını kaybetti. Bot batıyor, İngilizler diyor ki Fransızlara: "Siz kurtarın." Fransızlar diyor ki İngilizlere: "Siz kurtarın." "Siz mi kurtaracaksınız, biz mi kurtaracağız?"

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 22

tartışmasının sonunda 31 sığınmacı hayatını kaybediyor. 2 sığınmacı o soğuktan kendini kurtarıyor ve onlar diyor ki: “Biz hem İngilizleri hem de Fransızları aradık ama kimse gelmedi.” Herkes birbirini suçluyor. Yani şöyle Fransızların bir suçlaması var İngilizlere: “Siz Avrupa'yı terk ettiniz ama dünyayı terk etmediniz. Onları niye kurtarmadınız?” diyorlar. İngilizler de diyor ki: “Siz niye kurtarmadınız? Siz Avrupa'nın içindesiniz, size ne oldu?” diyorlar.

Yine Akdeniz'de hayatını kaybedenler... Teşekkür ediyorum Sahil Güvenlik Komutanlığımıza. Ege'de kayıplar minimize oldu. Bir kayıp bile çok büyüktür. Bizim için bir insanın ölümü bile tüm insanlığın ölümüdür ama minimize oldu. Akdeniz bugün hâlâ dünyanın en büyük mezarlığı durumunda. Çocuklar, kadınlar hayatlarını kaybediyor ve on binlerce kayıp var, sayılabilen kayıplar var. Hakikaten bu tabii ki insanlığın ölümü demektir. Yalnızca insanlar ölmüyor, burada insanlık ölüyor.

Şimdi bakıyorum ben uluslararası kuruluşlar istatistik tutan kuruluşlar hâline gelmiş, ölenleri sayıyorlar. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği var, Uluslararası Göç Örgütü var. Yalnızca istatistik yayınlıyorlar. Yine bakıyoruz işte Frontex var. İnsanları kurtarmak yerine âdeta insanların ölümüne göz yumuyorlar. Bence Avrupa'nın bir kara lekesidir Frontex bugün. Eli kanlı bir teşkilat hâline gelmiştir, resmî bir teşkilat hâline gelmiştir, bu görüntülerle bunu gördük.

Yine aynı şekilde Yunanistan'ın tutumu... Bakıyoruz NATO savaş gemileri de Akdeniz'de bir anlamda nöbet tutuyorlar. Bunlar da aynı şeylere bakıyorum göz yumuyorlar veya sığınmacılar geçmesin diye nöbet tutuyorlar. Suriye'deki, kaynak ülkedeki sorun bitsin diye bu savaş gemileri hareket etmiyor ama sığınmacılar oradan geçerken onlara karşı kendilerini önleyici bir güç olarak görüyorlar. Bunların hepsi tüm insanlık için ciddi bir şekilde vicdanların kirlenmesidir, ciddi bir şekilde insan hakları ihlalidir. Bu süreç

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 23

içerisinde ben sunuda da tekrar gördüm. Güvenlik kuvvetlerimize, İçişleri Bakanlığımıza, Göç İdaremize şükranlarımı sunuyorum. Bu bizim merhamet yüzümüz, bu bizim vicdani yüzümüz, bunu övünerek her zaman söylüyoruz. Biz Göç ve Uyum Komisyonu olarak çalışmalar yapıyoruz, her zaman bu konuda atılan adımların da, bunların destekçisiyiz ve bu Göç İdaresinin, Sahil Güvenlik Komutanlığımızın, İçişleri Bakanlığımızın yapmış olduğu faaliyetlere her türlü yasal desteği verme konusunda da adımlar atıyoruz.

Düzensiz göç, evet, büyük bir sorun. Düzensiz göçle mücadele edilmesi gerekiyor. Evet, bu da doğru. Ama düzensiz göçle mücadele bu göçmenlerin öldürülmesi değildir. Bunu dünyanın bir kere daha görmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ben tekrar böyle önemli bir gündemi, konuyu gündeme getirdiğiniz için Başkanım teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben teşekkür ediyorum.

Evet, şimdi isteyen arkadaşlarımıza söz vereceğim.

Mahmut Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar, değerli kamu görevlisi arkadaşlarımız, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Öncelikle sunum için çok teşekkür ediyorum. Bu konuda Sahil Güvenlik Komutanlığının insani yardım nedeniyle ve insan hakları mücadelesi nedeniyle göstermiş oldukları bu başarıdan dolayı kutluyorum. Allah yâr ve yardımcınız olsun. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Yunanistan'ı yaptığı insanlık dışı ve insan hakları ihlallerinden dolayı da şiddetle de kınıyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 24

Sorularım şöyle Değerli Başkanım. Şimdi bir, yani bizim Türk Ceza Kanunu 8 ve devamı uyarınca bu şekilde insan haklarının ihlali ve aynı zamanda suç teşkil eden eylemleri nedeniyle Türkiye'de yargılanabilme imkânları var. Mesela bununla ilgili yine Değerli Başkanımızın başkanlığında Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırması nedeniyle ben suç duyurusunda bulunmuş idim. Siz bu konuyla ilgili Ceza Kanunu 278, 279'uncu maddesi uyarınca kamu görevlisi olmanız nedeniyle suç duyurusunda bulundunuz mu? Bulunmadıysanız ben bulunmak isterim ama bulunmuşsanız mükerrer olmasının bir manası yok. Bu anlamda bu konuya cevap verirseniz de sevinirim, bir.

İkincisi, Türkiye Yunanistan'ın bu insan hakları ihlali ve insanlık dışı eylemleri nedeniyle acaba dünya kamuoyuna biz bu konuyu yeterince anlatabildik mi? Ve tabii Sayın Alt Komisyon Başkanımızın yerinde bahsettiği gibi, yani, bu, evet, göçün kaynağında çözülmesi gerekir. Doğru, yürekten katılıyorum. Bu göçün yani bu insanlık dramının bitirilebilmesi için göçün kaynağında bitirilmesi sorunu ve çözümüyle ilgili -Sayın İçişleri Bakanlığımız tabii bu konuyu bilebilir- bir çalışma var mı? Varsa ne gibi bir çalışma var? Bu konuyla ilgili bizi bilgilendirirlerse sevinirim.

Yine Avrupa Birliği'nin Suriyeli sığınmacılar için şu ana kadar Türkiye'ye ödediği para miktarı var mıdır? Varsa ne kadardır? Bu Avrupa Birliği, aktarılan paranın nasıl kullanıldığına ilişkin herhangi bir denetim talebinde bulundu mu? Para hükûmete ödeme şeklinde mi yani nakit ödeme şeklinde mi yoksa somut projelere aktarım şeklinde mi veriliyor, nedir bu? Ve yapılan anlaşma gereği Avrupa Birliği güya Türkiye'ye 6 milyonluk avro ödeme taahhüdünde bulunmuştu. Bu, bulundu mu, bulunmadı mı, ne kadar bulundu ayrıntıları hakkında bilgi verirseniz de sevinirim.

Teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 25

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Soruları alalım Sayın Bakanım.

Şimdi bir Salih Bey var, bir de Hüseyin Bey var.

Salih Bey...

AHMET SALİH DAL (Kilis) – Sayın Başkanım teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlar, Sayın Bakan Yardımcım ve kıymetli bürokratlar; tabii 24'üncü dönemde ben de bu Alt Komisyon Başkanlığını yaptım. Atay Bey'in de bahsettiği gibi biraz önce seyrettiğimiz videolarda yaşanan dramların çok azını seyrettik. Yani orada birinci ağızdan 15'e yakın barınma merkezi ve kampları ziyaret etmiştik. Yaşanan dramları anlatanları gördükçe Yunanistan'ın ve Avrupa ülkelerinin aslında kendilerinden olmayanlara yaşama hakkı tanımadıklarını çok net bir şekilde görmüştük. Ben sözü aslında bir teşekkür etmek için aldım. Bütün Yunanistan'ın ve Avrupa Birliği ülkelerinin yapmış oldukları bu vahşete rağmen Sahil Güvenlik Komutanlığımız nezdinde Sahil Güvenlik Komutanlığı personelinin cansiparane bir şekilde o göçmenleri denizden kurtararak sağ salim bir şekilde karaya çıkartmalarından dolayı her birine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Yine, onları denizden çıkarttıktan sonra barınma merkezlerinde yaklaşık 10'dan fazla yabancı dilde o göçmenlerin yasal haklarının yazılı olduğu belgelerin duvara asılı olması, yeme, içme, barınma ve sağlık sorunlarıyla en üst seviyede ilgilenen Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüzün tüm personeline teşekkür ediyorum. Ve bütün bunları sevk ve idare eden ve talimatlarıyla doğru yöne yönlendiren Bakanlığımıza teşekkür ediyorum; iyi ki varsınız diyorum ve şöyle de bir önerim olacak -yani olabilirse, Komisyon üyesi arkadaşlarım katılırsa, bilmiyorum- bu arkadaşlarımızı teşvik etmek ve onore etmek amacıyla bir plaket verilmesinin de uygun olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 26

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Daha sonra aramızda bunu konuşuruz inşallah.

Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle sunum için teşekkürler, emeğinize sağlık.

Tabii, geçen gün yine Göç ve Uyum Alt Komisyonumuzun toplantısında da hani bu konuyu biraz daha geniş çerçevede de konuşabilmıştık. Özellikle bu son dönemlerde gündemde olan Polonya-Belarus sınırında gerçekten hani yine insanlık dışı görüntüler ve gerçeklikler aslında ortaya çıkıyor. Sunumda da belirtildiği üzere ve hepimizin defaatle belirttiği üzere yani bu “düzensiz göç” dediğimiz mültecilik ya da sığınmacılar neden vatanlarını, topraklarını hani yurtlarını terk ediyor diye baktığımızda savaş, kötü yönetim, otoriter yönetimler ve benzeri hani ya da hani artık hayat şansının olmadığı bir noktada ki hepimiz bu dönemde, 21’inci yüzyılda uçakların tekerleklerine tutunarak ülkeyi terk etmek zorunda kalan Afgan mültecileri gördük. Yani nasıl bir çaresizlik, nasıl bir umutsuzluk hâliyse yani göz göre göre zaten hani orada kendini ölü olarak demek ki addediyor ki ülkesinde, kendi toprağında böyle bir şans olarak gördüğü bir tekerleğe yapışarak aslında hayatını kurtarmaya çalışıyor. Ve sonrasında, tabii, maalesef ki o insanlar da hayatını kaybetti.

Son dönemlerde, tabii, bu geri itilme olayları çok sık yaşandı. Evet, gerçekten darp olayları, işte, çıplak bir hâlde sınırın dışına itilme, telefonlarından, ziynet eşyalarına, paralarına kadar gasbedilmesi durumu Yunanistan’daki sınır güvenliği tarafından bu durumların yaşatıldığı hepimizin malumu. Bu insanlık dışı uygulamalar yaşanıyor.

Tabii, dediğimiz gibi, bunların bir gerekçesi de yine bu otoriterleşen yönetimlerle birlikte bu durumlar da ortaya çıkıyor ve maalesef ki geçen sene

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 27

Türkiye'de de mültecilerin -yaşamaktan ya da hani- yaşam haklarına aslında hanel getirebilecek bir uygulamayla da karşı karşıya kaldık. İdlib'de 36 askerin hayatını kaybetmesi sonrası maalesef ki "Sayın Ömer Çelik mültecileri daha fazla tutacak durumda değiliz." dedikten sonra Yunanistan ile Türkiye arasında Pazarkule Sınır Kapısı'nın açıldığı iddia edilerek binlerce mülteci oraya taşındı ve aslında orada yani sığınmacıların kapatılan sınır kapısına karşı hani böyle nehirden botla geçmeye teşvik edildiği bir görüntü aslında karşımıza çıktı. Bu, o dönemde de zaten birçok kolluk güçlerinin, Yunanistan kolluk güçlerinin, sınır muhafızlarının gaz bombalarıyla, coplarla aslında saldırılarına maruz kaldığı mültecilerin yeni bir trajedi durumu orada yaşanmıştı. Yani göç dalgasını bugün maalesef dünyada birçok ülke artık şantaj aracı olarak kullanıyor. Bu durum Belarus sınırında da, Polonya sınırında da yine karşımıza çıktı. Hani göç dalgasını şantaj siyasetiyle, yani Avrupa Birliği kapılarına sürme gayreti de aslında söz konusu bu geri itilme olaylarıyla eş değer bir insanlık dışı uygulama olarak nitelendiriyoruz. Çünkü bu tutum hiçbir şekilde kabul edilemez. Göçmenler, mülteciler savaştan, yoksulluktan, zulümden kaçan insanlar şantaj aracı olarak kullanılamaz. Hani bu durum hani hiçbir şekilde kabul edilemez. Bu durumda da yine eleştirilerimiz baki kalıyor.

Bununla birlikte, tabii, Akdeniz'de ya da Ege Denizi'nde genelde hani Yunanistan'ın bu geri atılma olaylarıyla birlikte aslında yine Suriye-Türkiye sınırında da birçok hak ihlali, birçok aslında kötü muamele, işkenceye varan durum, hatta hayatını kaybeden insanlar oluyor. Bu durumlara ilişkin de aslında biraz daha samimi bir şekilde bu durumların da üzerine gitmemiz gerekiyor. Şöyle söyleyeyim: 28 Kasım'da Suriye-Türkiye sınırında Zirgan'ın Erada köyü yani bu Serekaniye kısmında Türkiye'ye geçmeye çalışan Rıdvan İd Numan El Ehmed isimli 40 yaşındaki bir Suriyeli vatandaşı basına yansıdığı üzere ki birçok sitede aynı haberi gördüm, bu yurttaş, iddiaya göre, sınırdaki askerlerin kötü

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 28

muamelesi sonrası yani "işkence" diye tabir edilen kötü muamelesi sonrası hayatını kaybetmiş, 28z Kasımda, daha yeni bir olay. Ancak buna ilişkin şu ana kadar herhangi bir açıklama duymadık hani TSK'nin sitesinde ya da İçişleri Bakanlığının sitesinde ki kaldı ki daha önce de birçok görüntü ortaya çıktı maalesef ki. Bir Suriyeli mültecinin, Türkiye'ye girmeye çalışan bir mültecinin üzerinde -maalesef ki yaklaşık 4 ya da 4 kolluk gücü tarafından üzerine, tırnak içerisinde, tırnak içerisinde değil- tamamıyla tepinildiği bir durum, bir görüntü ortaya çıkmıştı. Yine başka bir görüntüde ki onda aslında 2017'deki olayda TSK açıklama yapmıştı "Söz konusu personel hakkında işlem yapıldı." diye. Ancak bu son dediğim gibi, 28 Kasımdaki olay hakkında, tabii, sahil Güvenlik Komutanlığından bu durumu sormuyorum, Sayın İçişleri Bakan Yardımcısı buradayken bu durumu kendisine sormak istiyorum.

Bir de Göç ve Uyum Komisyonu Sayın Başkanımızın da, Atay Bey'in de belirttiği üzere, gerçekten çok değişik bir durum söz konusu. Bu daha önce benim de dikkatimi çekmişti. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'nın göç vermesi, sonra Irak'ın göç vermesi, en çok göç alanın Suriye olması, şu an en çok göç verenin Suriye olması, en çok göç talep edilen yerin Avrupa olması gibi durumlara baktığımızda şu an hani yine en çok göç alan ülkeler olarak, mesela Türkiye olarak gerçekten bu kronolojik sıralamayı da göz önünde bulundurarak gerçekten hani söz konusu Komisyonumuzun da bu işi gerçekten ciddiyetle, gerek ulusal gerekse uluslararası gerekse de gerçekten bu coğrafyada hani Anadolu'da Mezopotamya'da hani karakterimize, hani bu toprağın rahmani duruşuna uygun olarak yaklaşmamız gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Oya Hanım, size söz vereceğim.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 29

Arkadaşlar, konuyu dağıtmadan lütfen soru istiyoruz yani bugünkü konumuzla ilgili olarak soru, diğer meselelerimizi bilahare Komisyon toplantılarımızda tartışacağız.

OYA ERONAT (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle sunumlarından dolayı İçişleri Bakanlığımıza teşekkür ediyorum.

Ülkemizin gösterdiği kadirşinaslık için de ülkeme teşekkür ediyorum.

Bir sorum şu olacak: Şimdi, göstergelerde şöyle bir cümle aldım. Mesela 2021 yılında 11 göçmen geri itme sonucu hayatını kaybetmiş. Hani diğer tarihleri almıyorum. Bu 2021 yılında geri itme sonucu hayatını kaybeden göçmenler dışında, normal, botun batması, kendiliğinden vesaire böyle bir istatistiki veri var mı? Yani hayatını kaybeden toplam göçmen sayısı ile ilgili yıllara sari bir çalışma var mı, ben bunu merak ettim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ediyoruz.

Erol Bey, buyurun lütfen.

EROL KAVUNCU (Çorum) - Değerli Başkanım, Kıymetli Bakan Yardımcım, komutanlarım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten insani anlamda önemli bir toplantıya ev sahipliği yapıyoruz. Dünyanın karşılaştığı en büyük felaketler savaşlar ve savaşlar sonucunda milyonlarca, yüz milyonlarca insan, masum insan hayatını kaybediyor ve yine bu bölgede yaşam şansı bulamayan insanlar göçe zorlanıyorlar. Evet, bu çerçevede baktığımız zaman niye savaş yapılıyor veya savaş yapılan yerler ve göçe zorlanan yerler Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği, Avrupa ülkeleri başta olmak üzere yıllarca -tabiri caizse- kanlarını emdikleri, sömürdükleri ülkelerde gene bu savaşları çıkarı sonuçta bu ülkeden göç etmek

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 30

zorunda olan insanları da geri iterek veya çeşitli sebeplerle ölüme terk ediyorlar; bunları görmek gerektiğini düşünüyorum. Bu çerçevede az önce konuşan arkadaşımızın ülkemizle ilgili “şantaj” kelimesini kullanmasını şiddetle reddediyorum, kınıyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani, Erol Ağabey...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Bu da benim görüşüm, bu da benim düşüncem. Yani, siz...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Kınayabilir Başkanım.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Tabii ki, yani bu da benim düşüncem.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Ben öyle değerlendiriyorum, kendisi de böyle değerlendirebilir; sorun değil.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Tabii, tabii, ben şiddetle reddediyorum ve kınıyorum. Dolayısıyla, şimdi, siz... Yani, az önce ifade etmeye çalıştığım - Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ülkeleri başta olmak üzere- bu olayların müsebbibi olan ve söz konusu Irak'ta ve Suriye'de iş birliği içerisinde oldukları, kullandıkları PKK'yla ilgili tek bir kelime söylemeyeceksiniz ve Türkiye'yi, kendi ülkenizi şantaj yapmakla suçlayacaksınız, bu bir ihanettir.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Türkiye'yi demiyorum, iktidarın politikasını eleştiriyorum yani saptırmayın lütfen.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Hayır, neyse, lütfen.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – İktidarın politikasını eleştiriyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, şimdi, bakın, Hüseyin Bey, hiç kimse sana konuşmadı, sen sus şimdi, hiç kimse konuşmadı şu an.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Neyse, sen söyledin.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Başkan, öncelikle “Sen sus.” diye bir hitap şekli olamaz zaten, öyleyse “Sen sus.” diyeyim ben de, bu olmaz.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 31

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hüseyin Beyciğim, bakın, o konuşuyor şu anda, söz iste...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Hayır ama şöyle: Tabii ki söyleyin ama saptırmayın.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Hep siz konuşacaksınız değil mi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Söz istersiniz, konuşursunuz.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Bu da benim bir düşüncemdi, bu da bir ihanettir.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Düzeltiyorum, tabii ki diyebilirsiniz ama iktidarın politikasını eleştiriyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sonra düzeltirsiniz Hüseyin Bey, tamam, sonra düzeltin.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Neyse.

Dolayısıyla, Türkiye, ülkemiz, ilgili kurumlar -başta İçişleri Bakanlığı, Sahil Güvenlik olmak üzere- millet olarak dünyada müsebbibi olmadığımız hâlde bu kadar insanı barındırıyoruz. Ülkemiz, bu insani davranışı da sonuna kadar sürdürecektir. Dolayısıyla, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Metin Bey, buyurun.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – İçişleri Bakanı Yardımcımıza, Sahil Güvenlik Komutanlığımıza bizi bilgilendirdikleri için teşekkür ediyoruz.

Biz, bu yapılanlara yani göçe ve göçmenlere yapılanlara, göçün olmasına sebep olanlara şaşırıyorduk ama bu kadar olacağını da tahmin etmiyorduk. Hani, Avrupa'dan, Avrupa İnsan Haklarından ya da gözlemcilerden, Frontex'ten biraz insanlık bekliyorduk ama bunların kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettiklerini, insanlığı sadece bir maske olarak kullandıklarını ve dünyaya bu şekilde kabul ettirmeye çalıştıklarını gördük. Onun için, bizim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, uluslararası hukuk gibi kurumlardan hak, adalet, insanlık

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 32

beklemenin abesle iştigal olduğunu anlamamız lazım artık. Kendimize çekidüzen vererek ona göre bir planlama içerisinde olmamız lazım, dünya insanlığını bizim onlara göstermemiz lazım; neyin nasıl yapılacağını anlaşmalara göre değil, Türk'ün örfüne, geleneğine, hareketine, inançlarına göre yapmamız gerekiyor ve biz bunun için de gayret göstereceğiz. Biz, insanlık anlaşmalarına göre değil, insanlık olarak yapacağız.

Yapmış olduğunuz çalışmalardan dolayı, gösterdiğiniz gerekli çalışmalardan dolayı sizlere teşekkür ediyoruz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, sıra Osman Bey'de.

Buyurun.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, size ve değerli ekibinize yaptığınız sunum için teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın göçmen politikasını biz de yakından takip ediyoruz. Komutanımın konuşmasında, sunumunda ifade etmiş olduğu, şu anda dünyada 256 milyon düzensiz bir göçten bahsediliyor ki bu korkunç bir rakamı ifade eder, aslında insanlığın sonunun geldiğini de ifade eder.

Benim şehrimin de bir sınır şehri olması hasebiyle; Afganistan, Pakistan ve o bölgelerden gelen birçok mültecinin İran üzerinden Türkiye'ye geçmeye çalışması, Türkiye'den de Avrupa'ya geçme hesabı... Ama maalesef, kışın bitiminden sonra bazen onlarca insan bedenine rastlıyoruz; donmuşlar, bir yerlerde kalmışlar. Bunlar, insanlığın öldüğü bir noktayı ifade eden acı şeyler. Ülkemizin bunlarla olan mücadelesinde -Avrupa'ya nispetle- hakikaten takdir edilir noktada çalışmaları var; biz de buna şahitlik ediyoruz. Bizde de bazı olumsuzluklar var mıdır, yok mudur? Varsa elbette ki gereği de yapılır. Hiçbir şahıs, kendisine devletin vermiş olduğu hakları alma, o gelen insanlara eziyet etmeyi kendisinde bir hak bulma noktasında "layüsel" değildir.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 33

Yani, devletten daha devletçi gibi bir mantıkla... Eğer, Hüseyin Bey'in ifade etmiş olduğu bu şeyler söz konusu ise, ben inanıyorum, Bakanlığım veya ilgili kurum, TSK gereğini yapacaktır. Bunu da hiç affetmememiz lazım, müsaade etmememiz lazım, göz yummamamız lazım.

Bununla beraber, şimdi, özellikle bizim bugünkü konu başlığımız Yunanistan'dı. Ben de haberlerde çok fazla denk geldiğim için hakikaten yüreğim acıyor, kaldıramıyorum o ağır şeyi ama bununla beraber bir de işin iç piyasasında mülteci kaçakçılığı yapan -bizim insanlarımızdan- insanlar var.

Sayın Bakanım, muhtemelen bu konuyla irtibatlı, bağlantılı olarak biraz sonra size bir dosya arz edeceğim. Dosyanın mahiyeti 2018'de henüz 18-19 yaşında -hatta belki o zaman 17 yaşında- olan bir gencin babasının şikâyeti; geçen gün buradaydı, Mehmet Yeşilöz. Milas'ta ikamet ediyorlar; çocuğu 2018'de kaybolmuş ama muhtemelen bu mülteci kaçakçılarıyla beraber, dosyada öyle ifade ediliyor. Burada, aile, özellikle babası... Telefonda annesiyle görüştüm, yeğeniyle görüştüm; daha doğrusu Mehmet Amca beni görüştü. Mehmet Amca, çocuğunun akıbetiyle ilgili bilgi sahibi olmak istiyor; bununla ilgili bana bir dilekçe verdi, aynı zamanda Komisyona ulaştırılmak üzere de bir dilekçe vereceğini ifade etti.

Sayın Bakanım, bir de, başka bir talebimiz... Gerçi ama neyse, bu konuyu burada ifade etmeyeyim, Başkanım özellikle "Bu konu üzerinden olsun." dedi. Size dosyamı takdim ederken 2 ayrı mevzuda daha Bakanlığımızdan - biraz acilen- destek isteyen 2 tane notu da ifade etmiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ederiz.

Fatma Hanım, buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 34

Ben, öncelikle böyle bir konuyu gündem yaptığı için Komisyonumuzu kutlamak isterim. Aynı zamanda Alt Komisyon Başkanı ve üyesi arkadaşları da kutlamak isterim; bir Van ziyareti yaptılar, bu mevzuyu gündemlerine aldılar, bu da çok önemli. Aslında hakikaten birçok ülkenin uğraştığı bir mesele, bizi de yakinen ilgilendiriyor. Yani, tabii ki bu konuştuğumuz mevzu... Arkadaşlarım, bu arada size de "Hoş geldiniz." demek isterim tabii ki.

Arkadaşların yaptığı sunum bir sonuçtur ve Erol Bey'in bahsettiği kimi ülkeler... İşte, en başta, mesela Amerika, Rusya bir ülkeye gidiyor -özellikle Orta Doğu'da- orayı karıştırıyor; sonra herkes bunda bir pay sahibi olmaya çalışıyor, 2 ülkeyken bu çeper bir hayli genişliyor, ondan sonra insanlar can havliyle kendilerini sağa sola atıyorlar ve işte bu sonuçlar çıkıyor. Biz zaten parti olarak bu konudaki düşüncelerimizi Genel Kurulda da söylüyoruz, ulu orta her yerde sürekli tartışıyoruz, konuşuyoruz; buraya sunduklarınız da ilk defa duyduğumuz şeyler değil.

Sayın Başkan, siz o konuda, Komisyonun işleyişiyle ilgili, biraz sabırlı olun. Düşüncelerimiz farklı olabilir, birbirimize gerçekten tahammül edelim. Biz, aykırı bir şey de söylemiş olabiliriz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Fatma Hanım, ben biraz evvelki konuşmayla ilgili hiçbir şey demedim Hüseyin Bey'e.

FATMA KURTULAN (Mersin) – "Biraz sus." dediniz ya yani onu biraz daha, siz... Daha nazik, daha nazik Kıymetli Başkanım daha nazik.

Ben, şunu eleştirmek istiyorum ya da beklentim şuydu: Yani özellikle bu toplama kamplarında da kadınlar ayrıca istismara uğruyorlar. Bununla ilgili de...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Türkiye'de toplama kampı yok.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 35

FATMA KURTULAN (Mersin) – Yok, yok yani genel olarak. Mesela diyelim ki oralarda sadece geri itme...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI Nereleri kastediyorsunuz?

FATMA KURTULAN (Mersin) – Yani mesela sınırlarda da oralarda da yani onunla da ilgili...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Tekrar söylüyorum: Türkiye’de toplama kampı yok. Neyi kastediyorsunuz?

FATMA KURTULAN (Mersin) – Yok, yok, Türkiye için demiyorum.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Geri gönderme merkezi olur yani...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Türkiye için demiyorum, mesela Belarus’ta da öyle ya da işte Yunanistan’da da öyle. Her yerde, bu gibi durumlarda kadınlar ayrıca bir şeye uğruyorlar; istismara uğruyorlar, çocuklar mesela... Şey için de söylüyorum Sayın Başkan: Mesela diyelim ki komisyonlarda böyle sunumlar yapıldığında önerim, bir “Kadın” başlığı olmalı. Mesela çocuk komisyonunda tarım işçiliği ele alındı. Kız çocuklarının diğerlerinden ayrı uğradıkları bir şeyler de var yani bunu söylemek istiyorum Sayın Bakan ve heyetine. Yani genel olarak her yerde, bu gibi durumlarda; mesela, onlar geldi, geri itildi, bir yerde toplandıklarında -bu, Türkiye içi dışı- orada kadınların ayrı sorunları oluyor, ayrı sıkıntıları oluyor, maruz kaldıkları ayrı şeyler oluyor. O da ayrıca bir başlık olarak sunulursa iyi olur diye... Tabii ki sizin takdirinizdir.

Teşekkürler Başkanım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, otuz saniyedir, geçmeyecek yorumum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 36

Sorularımın arasında, Sayın Bakan Yardımcım, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde kurum aracılığıyla yani daha doğrusu, kurumun aracılığıyla göçmen kaçakçılığı yaptığı gerekçesiyle... İçişleri Bakanlığı personeli var mıdır, varsa hakkında ne işlemler yapıldı?

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan Yardımcımıza söz vermeden önce, tabii ki Komisyon toplantılarımızda arkadaşlarımızın her türlü fikri istedikleri şekilde ifade etme hakkı var, buna bir şey demiyoruz. Dikkat ederseniz -özellikle bugünkü toplantıda ben de bir hassasiyet gösterdim- hiçbir arkadaşımız bir arkadaşımızın konuşmasında asla sesini daha çıkarmadı, teşekkür ediyorum. Hatta Erol Bey'e önce ben bu konuda bir şey verdim ama kendimiz için istediğimiz bir şeyi başkası için de savunacağız.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Herkes için.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Herkes için savunacağız. Yani Fatma Hanım konuşurken diğer arkadaşım onu dinleyecek, diğer arkadaşım konuşurken de Fatma Hanım onu dinleyecek. Biraz evvelki mesele tam da budur.

Sayın Bakanım, şimdi, önce...

ATAY USLU (Antalya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir şey mi var?

ATAY USLU (Antalya) – Komisyonla ilgili küçük bir şey söyleyeceğim. Tartışma yok yine de, bir bilgi vereyim; öyle bir şey yok yani bilgi anlamında.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, buyurun.

ATAY USLU (Antalya) – Tabii, Göç ve Uyum Komisyonu olarak biz uzun süreden beri çalışıyoruz, Alt Komisyon olarak. Pandemi döneminde biraz yavaşladık, Mahmut Bey daha iyi biliyor çalışmalarını, Sayın Vekilim de yeni geldi

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 37

bu dönemde. Biz bir önceki raporlarımızda Türkiye'deki geri gönderme merkezlerinde yerinde incelemeler yaptık, geçici barınma merkezlerinde de incelemeler yaptık. Hani, özellikle geçici barınma merkezlerindeki kadın ve çocukların durumları konusunda zaman zaman spekülasyon haberler çıktı. Hatta geçici barınma merkezlerine bayan milletvekillerimizi götürüp oradaki bayanlarla bire bir görüşmelerini de sağladık. Geçen dönemki raporlarımızda, özellikle kadınların sorunları, kadınların durumu, özellikle Suriyelilerin kendi aralarında genç yaştaki evliliklerinin durumuyla ilgili de bir rapor hazırladık. İçişleri Bakanlığımız da daha sonra bu konuda tabii farklı adımları attı. Yani onu bir ayrı başlık altında alt Komisyon olarak inceledik, incelemeye devam ediyoruz; onu ifade etmek isterim.

Bir de tabii, bu göç meselesi, dünyada hakikaten farklı amaçlar için kullanılmaya başladı. Bir göçmen düşmanlığı, yabancı düşmanlığı kavramı var. Bu kavram son yıllarda siyasi rant, oy devşirme aracı olarak da kullanılıyor. Maalesef Türkiye'de de zaman zaman bir oy devşirme aracı olarak kullanıldığını görüyoruz, siyasi rant amacıyla kullanıldığını görüyoruz göçmen düşmanlığının. Bu göçmen düşmanlığı dilinin bizim medeniyetimizi yakışmayan bir dil olduğunu düşünüyorum ben, medeniyetimize yabancı olanların kullandığı bir dil olduğunu düşünüyorum; medeniyetimizden, merhametimizden nasibini almayanların kullandığı bir dil olarak düşünüyorum. Hiçbir zaman bunu iç siyaset malzemesi yapmamak lazım. Bu tehlikeli bir alan. Bakın, Avrupalı, bu olayı, göçmen düşmanlığını, yabancı düşmanlığını çok kullanıyor ve bakıyoruz; ciddi sorunlar, ciddi çatışmalar ortaya çıkıyor. Bizim yapmamız gereken, kaynak ülkelerdeki sorunları nasıl çözeriz, sığınmacılara insan haklarının tanıdığı hakları nasıl sağlayabiliriz, bunun üzerinde çalışmamız gerektiğini düşünüyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 38

Bir de Türkiye'nin bir özelliği var, biz çalışmalarda şunu gördük: Türkiye, sınırlarından çıkarken göçmenlerini durduran tek ülke. Dünyadaki tüm ülkeler sınırlara girerken durduruyor ama Türkiye, sınırdan çıkarken de duruyor. Neden? Çünkü çıkarken Ege'den ve Akdeniz'den geçmek zorundalar; soğuk denizlerden, karanlıktan, dalgalardan geçmek zorundalar ve ölüyorlar. Ölmesinler diye, Türkiye, sınırlarından çıkarken göçmenleri durduran, dünyada tek ülke, bunu da ifade etmek istiyorum Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, şimdi...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Başkanım, ben bir... Toplama kampları meselesi... Ben, hani, şey olarak...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, göç ve mültecilerle ilgili...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Gittikleri yer, ben ismini tanımlayamadım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anladım yani o toplama kampı kriminal bir terim.

ATAY USLU (Antalya) – Barınma merkezleri.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Barınma merkezleri.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – “Toplama merkezi” deyince...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, “toplama kampları” deyince, tarihte...

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Yani “Kasıt yok.” diyorsunuz.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Yok, yok, ben şey yapamadım.

ATAY USLU (Antalya) – Onlar Midilli'de var ama.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Adına ne diyeyim? Toplandıkları yerin adı.

ATAY USLU (Antalya) – Barınma merkezleri.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 39

FATMA KURTULAN (Mersin) – Evet, barınma merkezleri.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, Sayın Bakanım, Mahmut Bey herhâlde dört, beş başlık altında başladı. Sözü size veriyorum. Vermeden önce, arkadaşlarımız da eğer uygun görürlerse biz Komisyon olarak -tamamı olur, olmaz; sizin sınırlamanıza da bu konuda saygı duyarız kişi adedi olarak- Sahil Güvenlik ekiplerimizin Ege Denizi'nde yapmış oldukları bu çalışmalarını yerinde görmek, hatta ve hatta o suçları işleyenlerin oralarda... Biz oraya gitmek istiyoruz.

ATAY USLU (Antalya) – Mağdurlarla görüşmek...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mağdurlarla da görüşelim, gece de orada duralım, efendime söyleyeyim, eğer yani şartlar uygun olacaksa sizin belirleyeceğiniz... Tabii ki biz bilemeyiz, biz oraya gidip bu noktada Komisyon olarak bunu görmek istiyoruz. Çünkü yani dünyanın gözünü böyle bir konuda yumması, insanların kelepçelenerek denize atılması, üzerine kurşun sıkılması... Ne oluyoruz ya? Şunu söylemek istemedim ama herhâlde Avrupa, ruhunu şeytana sattı, daha ötesi yok bunun yani.

Buyurun Sayın Bakanım.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, son söylediğinizden başlayalım. Birlikte bir planlama yaparız, bütün imkân ve kabiliyetlerimizi de kullanarak bu dediğiniz talebin yerine gelmesi için gerekeni yaparız.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam Bakanım.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Yani sağlık koşulları ve güvenlik koşullarını dikkate almak kaydıyla bir planlama yapalım, seve seve biz üzerimize düşeni yaparız.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 40

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Şimdi, müsaade ederseniz ikiye ayıracağım soruları. Biri, doğrudan bu konuyla ilgili olanlar. Şu anda elimde onlarla ilgili olan verileri paylaşacağım. Eksik olanlar var, onları da söyleyeceğim, onları size iletacağız. Ama ikinci grupta, gündeme gelen bazı konular ve sorular var. Onların bu toplantının insicamına ve gündeme uygun olmadığını düşünüyorum ve onlara cevap vermeyeceğim.

Şimdi, öncelikle, Oya Hanım'ın sorduğu bir soru vardı yani "Bu can kayıplarının kaçısı geri itmelerden; kaçısı diğer, kendi yöntemleriyle geçmeye çalışırken hayatını kaybedenlerden olmuş olabilir?" diye. Şimdi, geri itme hadiseleri 2020'de başladı biliyorsunuz, 2020 Marttan sonra başladı. Dolayısıyla, bir defa, 2020'den öncekiler, denizden geçmeye çalışırken hayatını kaybedenler, o tablolardakiler. Bizdeki verilere göre, 2020 yılındaki tablodaki 37 can kaybından 2'si geri itmeyle ilgili, 2020'de.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 2020'de.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Evet. 2021'de ise 11 can kaybının 8'i geri itme, 3'ü diğer olaylarla ilgili. Yalnız, burada bir ayrıntı daha var, o da şu: Bu, bizim bildiklerimiz, tespit edebildiklerimiz bizim tarafımızdan. Şimdi, iki unsur daha devreye girebilir. Birincisi: Bildirimde bulunulmamış, tamamen kaybolmuş insanlar olabilir; bu mümkün çünkü yanında kimse yoktu mesela, kim onu bildirecek? Veya belki vardı yanındakiler, korkudan beyan etmediler, kimsenin haberi olmadı; birinci boyutu bu. İkincisi de Yunanistan tarafında... Yani bu, bizim Sahil Güvenlik unsurlarımızın kendi kara sularımızda ya da uluslararası alanda tespit edebildikleri, müdahale edebildikleri. Bunun, muhtemeldir ki bir o kadar da karşı tarafta vardır ama o

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 41

rakamlar buna dâhil değil. Dolayısıyla, bu, minimum sayıdır, onu ifade etmek istiyorum yani bunun üzerinde bir rakamla karşı karşıya kalmışızdır.

Şimdi, bu insanlık dışı durumlara maruz kalanlarla ilgili, hukuki konularla ilgili şöyle bir durum var: Ege Denizi'ndeki ihlallerle ilgili, Ege'den 2020-2021 yıllarında toplam 82 dilekçe verilmiş -2020'de 61, 2021'de 21- 2021'dekiler henüz AİHM'e ulaşmamış, 2020'dekilerden 24'ü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine ulaşmış dosyalar ve işlem görmeye başlamış. Kara sınırıyla ilgili de 2020'de 40, 2021'de de 1 olmak üzere 41 dilekçe verilmiş, bunların şu ana kadar 14'ü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine ulaşmış ve işlem görmeye başlamış. Sonuç olarak, 123 başvuru olmuş ve bu 123 başvurunun 38'i Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde numara alıp işlem görmeye başlamış.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İç hukuk yolları tüketilmiş mi?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Hayır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, bizde savcılığa müracaat edildi mi? Kurumunuz hakkında, onu söylüyorum.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Onu söyleyeceğim.

Şimdi, birinci boyutu bu yani Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi boyutu.

Şimdi, Sayın Vekilimizin söylediği “Kamu görevlileri suç duyurusunda bulunmuş mu?” konusunu arkadaşlar mahallinden tetkik edecekler ve Komisyona ileticeğiz yani elimde verileri yok, yanlış bir bilgi vermemek için bu boyutuyla...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Pardon, bu dilekçeler mağdurlar tarafından mı...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Mağdurların dilekçeleri.

Bazı barolarımız da bu konuda destek oluyor onlara -avukat görevlendiren barolarımız var- onlar da hukuki destek sağlayarak, doğrudan, iç

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 42

hukuk yoluna gerek kalmaksızın... Hatta Yunanistan tarafında dava açmaya çalışanlar olduğunu da biliyoruz -yine, barolardan hukuki destek almaya çalışanlar üzerine- o konuda da bilgimiz var ama "Çok detaylı mı?" sorusunun cevabı, dediğim gibi, sınırlı bilgiyle bunu söylüyoruz.

Şimdi, Yunanistan'ın yaptıklarıyla alakalı dünya kamuoyuna anlatabilme hususunda ne yaptığımız meselesi önemli. Aslında devletimizin bütün kurumlarının burada bir gayreti, çabası var, şu anda içinde bulunduğumuz çalışma da esasen bunun bir parçası ya da alt komisyonumuzun yaptığı çalışmalar var, Meclisimizin yürüttüğü faaliyetler var.

Şimdi, sunumda da anlatıldı, biz şeffaflığıyla tespit ettiğimiz bu konudaki bütün olayları, hem çekebildiğimiz kadar videoları hem bilgi notlarını basınımızla paylaşıyoruz ve Sahil Güvenlik Komutanlığımızın sitesine koyuyoruz, şu anda burada anlatılan olayların bütün bilgileri, detayları orada herkese açık şekilde var hatta bunları İngilizceye de çevirdik, onları da koyuyoruz. 830 olaya ilişkin dosya var, şu anda hepsine Sahil Güvenlik Komutanlığımızın sitesinden erişmek mümkün, bugün size sunduklarımız onun bir özeti aslında. Biz bunları aynı şekilde Dışişleri Bakanlığımızla da paylaşıyoruz, bütün temsilciliklerimize ve uluslararası kuruluşlara da iletmek üzere. Bununla da yetinmiyoruz; İletişim Başkanlığımızla, onların desteği ve koordinasyonu, basın yoluyla da paylaşmaya çalışıyoruz ve yine bütün uluslararası görüşmelerde, gerek İçişleri Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız ve diğer arkadaşlarımızın bütün uluslararası görüşmelerinde, Dışişleri Bakanımızın bütün görüşmelerinde, Sayın Cumhurbaşkanımızın bütün temaslarında bu notlar iletiliyor ve paylaşılıyor. Dolayısıyla, aslında bu konuda uluslararası farkındalık oluşturmak adına yoğun bir çaba var. Bunun belli bir oranda sonuç verdiğini düşünüyoruz yani açık kaynaklara bile yansıdığı kadarıyla... Bazı sözel tepkiler olduğu ortada ama -Sayın Başkanımız da

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 43

girişinde bahsetti-Avrupa'nın uygulamalarının hâlen ne denli bundan etkilendiği konusu için başka bir boyutu.

Bir de burada kritik bir şey var; "Yunanistan neden bu yola başvurdu?" sorusu gündeme gelmedi, en kritik mesele bu aslında. Yunanistan neden 2020 yılında böyle bir yönteme geçti? Sebebi şu: Biliyorsunuz, 18 Mart Mutabakatı'na göre Yunanistan'ın bize iade edebildiği kişiler karşılığında biz Avrupa'ya bir Suriyeli gönderecektik. Yunanistan bize şu ana kadar 2.319 kişiyi geri gönderebildi. Karşıya geçmiş olanlarla ilgili, iç hukuk yollarını tüketmek kaydıyla yani iltica prosedürlerini tamamlayıp işlemler sonuçlandıktan sonra bize "Ben bunu bu mutabakat kapsamında size göndermek istiyorum." diyecekti. Şu ana kadar Yunanistan'a geçenler içerisinde sadece 2.319'unu bize iade edebildi yani iç hukuk sistematiğini çalıştıramadı, çalıştıramadığı için bunlar elinde kaldı, elinde kalınca ne yaptı? Kendi iç hukuk yollarını çalıştırıp sistemi işletmesi gerekirken bunu başaramayınca bu gayriinsani yönteme başvurmaya başladı. Biz ne yaptık peki bu arada? Biz bu kapsamda 30.801 kişiyi Avrupa'ya yerleştirmişiz -birebir yerleştirecektik ya, normalde 2.319 kişiyi yerleştirmemiz gerekiyordu ama- biz sistemi hızlı çalıştırdık, onların gönderdiğinin neredeyse 10 katından daha fazlasını, yaklaşık 15 katını Avrupa'ya yerleştirmiş durumdayız yani biz bu anlamda da 18 Mart kapsamında tarafımıza düşen bütün yükümlülükleri yerine getirdik. Dolayısıyla, sistemi çalıştıramadıkları için -görüntülerde de çok açık görüldüğü gibi- bütün insani değerleri, vicdani değerleri, uluslararası hukuk dâhil kenara bırakıp görsellerden, videolardan da gördüğümüz yöntemleri, insanlık dışı yöntemleri uygulamaya başladılar.

Şimdi, efendim, önemli bir konu da "Bu insanlar Ege'ye kadar geliyorlar, kaynağında bir sorun var, devam ediyor, biz ne yapıyorduk?" konusu. En iyi

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 44

sizler biliyorsunuz çünkü tezkerelere onay veriyorsunuz, bizim bu konuda ülke olarak şehitler verme pahasına bir mücadelemiz var.

Bizim göç politikamız temelde dört ayak üzerindedir. Bir tanesi, sorunların kaynağında çözümlenmesine ekonomik, siyasi, sosyal, gerektiğinde askerî tedbirler dâhil müdahil olmak, çözmeye çalışmak yani bu, Afganistan'da böyledir, Suriye'de böyledir, dünyanın başka mazlum coğrafyalarında böyledir. Şu anda bizim uluslararası anlamda, AFAD Başkanlığımızın koordinesinde yürüttüğümüz bu tür insani çalışmalar var, Silahlı Kuvvetlerimizin faaliyetleri var, Dışişleri Bakanlığımızın çalışmaları var. Suriye özelinden hareket edecek olursak, biz sırf güvenli bölgeler oluşturabilmek için 4 ayrı operasyon düzenledik yani İdlib'dekini de dâhil edersek ve şu anda doğrudan güvenliği sağlanmış olan 3 bölge için -İdlib'i hariç tutuyorum, biliyorsunuz, statüsü, durumu farklı- operasyonlar düzenledik, şehitler verdik yani Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Fırat Kalkanı bölgesinde şu an 2 milyon 100 bin insan yaşıyor. Bizim bu operasyonlarımız olmasaydı bu 2 milyon 100 bin insan nereye gidecekti? Ve bu bölgede altyapının geliştirilmesi dâhil yani tarımdan hayvancılığa, güvenliğin sağlanmasından eğitim hizmetlerine kadar, Türkiye'ye dönük göç baskısını kırabilmek için yoğun bir çabamız var.

İki, biliyorsunuz, İdlib'de bir operasyon bölgesi var, dış tehditleri engelleyebilmek için, o insanların, 3 milyon 750 bin insanın güvenliğini sağlayabilmek için Silahlı Kuvvetlerimiz orada bulunuyor ve içeride -50 bine yaklaştı, 48 bini geçti- briket ev yaptık, çadırlardan, çamurlardan insanları onların içine alabilmek için -ki o sayıyı arttırmaya çalışıyoruz- o insanların sırtlarını dayayacakları bir duvar, bir çatısı olsun, altında barınsınlar ki bu 3 milyon 750 bin, Türkiye'deki Suriyeli kadar demek. Onun Türkiye'ye baskı unsuru olmasını engelleyebilmek için çaba sarf ediyoruz yani kaynağında yapılabilecek her şeyi biz yapıyoruz.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 45

İkinci ayağı nedir? Elbette sınır güvenliğimizdir. Esasen, Kara Kuvvetleri Komutanlığımız sınır hattında görevlidir ama biz ona Jandarmamızla, gerektiğinde polisimizle hatta Van örneğinde olduğu gibi Sahil Güvenliğimizle bile -Van'a Sahil Güvenlik Komutanlığı yerleştirdik- destek olmaya çalışıyoruz. Bunun yanında da sınır duvarlarının yapılması dahi, cumhuriyet tarihinde örneğine bile rastlanılmayacak, aydınlatmalarından termal kameralarına, elektro optik kulelere kadar olağanüstü bir çabamız var, önümüzdeki yıllar birlikte çok büyük oranda da meseleyi çözmüş olacağız. Şimdi o rakamlara detaylı girmeyeceğim.

Sonra ne yapıyoruz? İçeriye girenlerle ilgili de bu kez düzensiz göçle mücadele kapsamında yoğun bir çaba yürütüyoruz yani kaçak göçmenlerin yakalanması, bunların geri gönderme merkezlerine alınması, ilgili ülkelere geri göndermelerinin temin edilmesi dâhil olmak üzere yoğun bir çaba var. Bu kapsamda, Meclisimizin aldığı önemli kararlar var. Türk Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklikler, suç araçlarına el konulmasından tutun... Ki bunun sonuçlarını da aslında büyük oranda gördük. Geçen yıl 3.875 göçmen kaçakçısı yakalanıp bunlardan 972'si tutuklanmıştı. Bu yıl şu ana kadar, 6.888 organizatör yani göçmen kaçakçısı yakalanmış ve bunlardan 1.786'sı tutuklanmış. Yani içeride de düzensiz göçü engelleyebilmek için yoğun bir çaba var ama bununla birlikte bir de içeride buldukları müddet içerisinde toplumda hem onların ihtiyaçlarını karşılamak hem de kendi insanlarımızla uyumlarını ülkede buldukları süre içerisinde yüksek düzeyde tutarak başka sorunlara yol açmamak için de bir çalışmamız var. Ama son tahlilde ne yapıyoruz bu insanları ülkelere gönderebilmek için? Yani buna geri kabul anlaşmaları yapmak dâhil, geri dönüşleri ilgili ülkelerde de desteklemek dâhil, işte Suriye'de yaptığımız, ortamın iyileştirerek insanların ülkelere dönmelerini teşvik etmek için yürüdüğümüz çalışmalar dâhil... Ki Suriye'de 460 bin küsur olmuş en son.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 46

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DÜZENSİZ GÖÇLE MÜCADELE VE SINIR DIŞI İŞLERİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ RAMAZAN SEÇİLMİŞ – 470 bin.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – 470 bin olmuş yani 470 bin Suriyeli dönmüş ülkesine. Dolayısıyla, dönüşle ilgili de yoğun bir çalışmanın içindeyiz. O anlamda, bir şeyi de özellikle ifade etmekte fayda var: Bakınız, 2010 yılında Suriye'nin nüfusu, benim bildiğim kadarıyla, 21,3 milyondur, ya 21,3 milyon. Şimdi, bütün uluslararası kaynaklara baktığınız zaman size şöyle bir tablo çıkartacaktır: Yaklaşık 1 milyonun Avrupa'ya ulaştığını biliyoruz -yani 100 bin aşağı, 200 bin yukarıdır- 700 bin ile 1 milyon arası bir Lübnan'da bir nüfus olduğunu biliyoruz, bir o kadar Ürdün'de olduğunu biliyoruz, 300 bin civarında Irak'ta olduğunu biliyoruz, Türkiye'de 3 milyon 700 bin var; bir defa 6 milyon kesin olarak biliyoruz ki Suriye sınırları dışında. Doğru mu? Hatta 6'dan da fazla olabilir.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 6...

ATAY USLU (Antalya) – 7...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – 7 sanki, belki 6.

Bir de şimdi ilave şöyle bir şey var: 3 milyon 750 bini İdlib'de, 2 milyon 100 bin de diğer operasyonlar bölgesinde. Yaklaşık 12-13 milyon insan rejimin kontrol ettiği alanın dışında; anlatabiliyor muyum? Yani bir ülke düşünün, 21,3 milyonun yaklaşık 13 milyonu rejimin otoritesinin dışında başka yerlerde duruyor. Bu insanlar niye burada duruyor? Ya, bu çok kritik bir soru, bunu dikkatli bir şekilde düşünmekte fayda var.

Ben Kilis Valiliği yaptım -Sayın Vekilimiz de burada- ilk vali olduğumda oradaki kamplara gitmiştim, beni bir çadıra çay içmeye davet ettiler. Çadırda emekli generaller vardı, valiler, iş adamları...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Suriye'den gelenler.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 47

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Tabii, tabii; bir çadırın içerisinde. İçinde eski bakanlar vardı, bir çadıra işte sığınmışlardı; hatta oralara girebilmek için bir mücadeleleri vardı. Şimdi, bu insanlar niye bırakıp geldiler? Yani düşünün; bakansınız, milletvekilisiniz, valisiniz paşasınız, iş adamısınız, hızlı bir şekilde bir çantanın içine alabileceğiniz kadar, bazen o da mümkün olmaksızın, bazen aile fertlerinin bir kısmını bile almaksızın, koştura koştura, her şeyiniz arkanızda... Düşünün; fabrikanız vardı, onu bıraktınız, evinizi bıraktınız, emekli maaşınız diye bir şey yok, işiniz yok, bir çantayı alabildiyseniz bir çantayı alarak, kaçarak geldiniz. Ki uluslararası örgütlerin rakamları bile, biliyorsunuz, 500 binden fazla insanın öldüğünü raporluyor Suriye için. Şimdi, bu koşullarda Türkiye kapılarını açmış, 3 milyon 750 bin civarında -3 milyon 700 binli bir rakam- Suriyeli Türkiye'ye gelmiş ve yıllardır bu insanlara hem sivil toplumumuz hem insanlarımız yoğun bir destek vermişler; bu ülkede barındırılıyorlar. Dolayısıyla, bu kadar kadirşinas, bu kadar gerektiğinde askerini şehit verme pahasına, para harcama pahasına yıllardır yoğun bir çabanın içinde olmuş bir Hükûmetin, bir devletin, bir ülkenin, şu kadar açık Yunanistan'ın uygulamalarının konuşulduğu bir toplantıda, sınırlarda var olduğu iddia edilen münferit olaylar üzerinden konuşulmasını şiddetle kınıyorum. Ne bu konuşma bu toplantının gündemi ne de bizim tarihî mirasımıza, insanlığımıza, hukukumuzla yakışır. Türkiye hukuk devletidir, her türlü iddia elbette dile getirilebilir, bunun dile getirebileceği yerler vardır, o mecralarda bunlar takip edilir, sonucunda bakılır.

İki, Sayın Cumhurbaşkanımız her zaman bize bir talimat vermiştir, Sayın Bakanımıza da Bakanımız üzerinden bize de. Biz her şart ve koşul altında - arkadaşlarımız burada- Ege'den geçişlerin oldukça tehlikeli, riskli olması nedeniyle can kaybı olmaması için bütün imkân ve kabiliyetini ki yüzde 75'e yakındır Sahil Güvenliğin kapasitesi, Ege'de düzensiz göçle mücadelede

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 48

kullanır; hiçbir zaman hiçbir dönemde oradan bir geçiş olmasına müsaade etmemiştir, etmemek için de elinden gelen her şeyi yapmıştır ki rakamlar da... Az önce söylediğimiz rakamlardaki 11 rakamın 8'i geri itmedendir, can kayıpları 3'e inmiştir ve buradaki her bir rakam oldukça kıymetlidir, bu da zaten bizim bu anlamda gösterdiğimiz çabayı ortaya koymaktadır.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum. Diğer konularla ilgili gündemin dışına çıkmama adına Komisyonunuza yazılı olarak bildirimde bulunacağız.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, biz çok teşekkür ediyoruz.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Şöyle, ben bu Serap Yaşar Vekilimizin Birleşmiş Milletlerde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, kamu görevlisi anlamında gündemle ilgili değil mi? Tam gündemle ilgili, içinde Bakanlık personeli var mı; Şanlıurfa Suruç örneği...

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – İleteceğiz onu biz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – “Yazılı olarak ileticeğiz.” diyorlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, tamam.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – İstiyorsanız kalsın.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, anlaşıldı.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan, ben kısa bir söz istiyorum. Sanki benim konuşmama hitaben bir kınama geldi. Onun için bir söz istiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, buyurun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan, tam olarak hani kastettiğim de tabii ki toplantının gündemi dışında güncel bir konu olması ve şu ana kadar bir açıklama yapılmamış olması ki Sahil Güvenlik Komutanlığındaki sunum yapanlardan değil, İçişleri Bakan Yardımcısının burada olması. Ciddi bir iddia var, bir Suriyeli vatandaş hayatını kaybetmiş, size sormayacaksak kime

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 49

soracağız ve bunun kınanacak neyi var, hani tam olarak neyi kastediyorsunuz? İktidarın politikalarını eleştiremez miyiz bazı noktalarda ya da söz konusu yöntemlerin aksine başka şekilde de bir yaklaşımla bu sorunlara yaklaşabileceğimizi düşünemez miyiz? Hani bunun tam olarak ne olduğunu, aslında niye kınandığımı ya da konuşmanın içeriğinin niye kınandığını gerçekten anlamış değilim. Eğer, Sayın Bakan Yardımcısı bunu da açarlarsa... Yani öyleyse bundan sonra iddiaları da gündeme getirmeyelim. 28 Kasımdan beri böyle bir iddia var, bir sürü basında yer almış ama herhangi bir açıklama göremedik ve sizden soruyoruz, kime soracağız? Gidip muhtardan mı soralım, cami imamından mı soralım?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ciddi olun biraz ya, ciddi olun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Ve tam da bu toplantının gündemi gerçekten de. Ben aynı zamanda İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ile birlikte -Sayın Başkanım müsaadenizle- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Göç ve Uyum Alt Komisyonu üyesiyim. Dolayısıyla, böyle bir iddia var, size soruyorum, belki bilginiz yoktur, en azından sorarsınız ya da şu an yoksa bir mevcut bilgi de daha sonrasında yazılı olarak bildirilir; tam olarak sorduğum bu.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Cevap verecek misiniz?

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Sayın Bakanım.

İÇİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI İSMAİL ÇATAKLI – Bu sorunun ve verilecek ya da verilmesini beklediğimiz cevabın daha çok Yunanistan'a yarayacağını düşünüyorum, onun için cevap vermemeyi tercih ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Siz öyle görüyorsunuz tabii.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Zaten amaç o.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları

Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 50

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, değerli Sayın Bakanım, tabii, biz burada insan hakları konusunda ciddi anlamda bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Ben konuyu çok fazla dağıtmak istemiyorum. Bazen dedim ya hani sözler de tükeniyor, herhangi bir şey söyleyemiyoruz. Bir gerginlik olmasını istemem, toplantımızın normal rutin bir şekilde nihayet ermesini isterim tabii ki.

Bakınız, bazı milletvekilleri bir iki yıl önce, birkaç isim alarak Meclis kürsüsünden “Bunlar kaçırıldı, bunlar kayıp; nerede bunlar, nereye götürdünüz?” diye devletimizi, yetkili organlarımızı itham edecek şekilde bazı isimler zikrettiler. Sonra, devletimiz bir açıklama da yaptı ki bunlar Kandil'deymiş; örnek yani bize sorduklarının bir kısmının Kandil'de olduğu ortaya çıkıyor. Şimdi, avukatlığa girerken bize genelde şöyle bir şey söylenir: Maktul yerdedir, katil başında, henüz daha tabancasındaki duman tütmeye devam eder, güvenlik görevlileri gelir işlem yapmak için “Avukatımı istiyorum.” der ya da inkar eder. Şimdi, tabii, Suriye sınırı bizim aynı zamanda terörle mücadele verdiğimiz bir sınır. Demek istediğim şu ki: Buradan teröristler de geçiyor, geçiyorlar. Onlarla da orada askerimiz canhıraş bir şekilde çatışıyor.

Sonuç itibarıyla, Türkiye büyük bir mücadele veriyor her bakımdan, coğrafyasının bütün her tarafında mücadele veriyor. Dolayısıyla Türkiye'mizin insani değerler anlamında... Bugünkü toplantı itibarıyla yapmış olduğumuz, gerçekten de ellerindeki kanının döküldüğünü gördüğümüz Avrupa Birliği ülkelerinin, yetkililerinin, görevlilerinin üç maymunu oynadığı bu dönemde, bu süreçte her fırsatta bize insan hakları üzerinden, temel hürriyetler üzerinden ayar vermeye çalışanlara karşı bir ayna tuttuk biz. Yeter mi? Yetmez.

Arkadaşlar, ülkemiz bu konuda hangi platforma gittiyse gitsin, en rijit, en keskin Türkiye düşmanlarını dahi bu konuda bizi tebrik etmeyi bilmişlerdir, öyle söyleyeyim, her şeye rağmen bunu yapabilmişlerdir. Lütfen, ülkemizi tebrik edelim bu konuda. Ülkemizin yaptıklarına bu konuda sahip çıkalım. Burası

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 51

Türkiye, burası bizim ülkemiz, burası Anadolu, kardeşlik hamurunun yoğrulduğu bir yer. Lütfen, insani değerler üzerinde ortaklaşabilelim.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım, bu anlamda sizin bize vermiş olduğunuz bu güzel sunum için çok çok teşekkür ediyorum ve bu vesileyle...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Fatma Hanım...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Sayın Başkan, ben sunum için bir şey demiyorum. Son toparlarken gerçekten bize burada esir muamelesi yapıldı.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hayır. Nereden çıkardınız bunu?

FATMA KURTULAN (Mersin) – Lütfen, şunu çok rica ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz kimseye bir şey söylemedik, ne isim zikrettik, ne...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Yani sunum çok güzeldi, yararlandık da bunlar tamam. Sorularımız olabilir ama bir vekile burada “Kınıyorum.” demek.... “Ben doğru görmedim.” denilebilirdi, uygun değildi, konu saptırıldı ya da başka başka bir şey.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Küfür etmedi, kınadı, kınıyorum ben de kınıyorum.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Ama siz kınayabilirsiniz Oya Hanım. Böyle hemen yerinde cevabı... Duramıyorsunuz, bazı arkadaşlar duramıyor, bizden de oluyor bazen.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Doğru duramıyorum.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Duramıyor ama durmak zorundayız. Şimdi, Genel Kurul olmadığı için, İç Tüzük önümüzde olmadığı için gerçekten herkes nereden ne yaparsa. Yani Başkan siz de yani... Sınırla ilgili bir şey sordu arkadaşımız. Araştırılabilir, şu olabilir, yok maktul şuradadır, yok bilmem katili şuradadır, yok bilmem neyi. Oralara kadar götürmenin hiç lüzumu yok.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 52

Böyle iddialar olabilir. Ben bilmiyorum mesela dediği şeyi? Denilebilir. Osman Bey de nitekim dedi, varsa böyle iddialar araştırılabilir, bu dünyanın sonu değil ki.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, itiraz etmedik zaten...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Arkadaşlar gerçekten Komisyonumuzda şey yok yani bunun gözden geçirilmesi gerektiğini... Bak, hâlâ Komisyona ben şey olarak bakıyorum. Yani misafirlerin huzurunda Komisyonumuzun iç işleyişini tartışmayı gerçekten -aldığımız kültürde de bir ev gibi, bir aile gibi bazen düşünüyorum- çok uygun görmüyorum ama mecbur kalıyoruz. Yani bir şey söylediğimiz an gerilme... Niye gerilelim ki? Yani siz kendinizi övüyorsunuz, dört dörtlük... Biz muhalefetiz, eleştiriyoruz “Sizi değiştireceğiz.” diyoruz “İlk seçimde gideceksiniz diyoruz, bunu aleni söylüyoruz. Bu Komisyonda da bu paralelde düşüncelerimizi özgürce beyan etmek istiyoruz. Siz de söylersiniz...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, ettiniz zaten.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Fatma Hanım, gitmiyoruz, buradayız.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Her neyse Osman abiciğim yani olabilir. Böyle bizi şey gibi görmeyin. Geriliyor, gerilmenin kaynağı “Aha, şunu dediler. Aha, bunu dediler.” Ben burada da söylerim, Genel kurulda da söylerim, katıldığım mitingde de söylerim, orada da söylerim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Söyleyin.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Yalanı yok, dolanı yok; dediğimiz orada da aynı, burada da aynı.

Burada İç Tüzük olmadığı için Grup Başkan Vekilleri... O işleyiş, hukuk çok fazla işlemiyor, herkes serbest atış. Tamam, olsun siz de uygun şekilde... Bu, açılsın, konuşalım, sonra kapansın, diğeri konuşsun. Gerginlik... Ateş

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 53

üzerindeymişiz, diken üzerinde oturuyormuşuz gibi lütfen yapmayın, gerilmeyelim.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Siz de serbest atış yapıyorsunuz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Erol Bey, bir saniye.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Ya, Erol Bey, lütfen siz de daha yapıcı...

Herkes için, bunu kendime de söylüyorum, çalışma arkadaşım, partili arkadaşşıma da söylüyorum. Hepimiz böyle...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Önce ona söyle.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, Oya Hanım, bir susar mısınız lütfen?

FATMA KURTULAN (Mersin) – Tamam, önce ona söyleyeyim, sonra size söyleyeyim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Fatma Hanım, tamam anlaşıldı.

Şöyle bir şey söyleyeyim...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkan...Sadece benden taraf olduğu için...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hüseyin Bey, tamam.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Gerginlik taraftarı değilim ki öyle bir amaç da yok.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biliyorum.

Şöyle bir şey, benim demek istediğim şu: Siyasi sözlerinizi söyleyin, söylüyorsunuz zaten. Burada kimse sizi engellemiyor.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Tahammül edemiyorsunuz...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya ama Fatma Hanım, biz de söyleyelim.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Küfür...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Ya, küfrü nasıl...

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 54

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, Oya Hanım, bakın gene aynı geldik, ben konuşurken biriniz niye giriyorsunuz araya?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – O da giriyor, ben de giriyorum.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Allah Allah ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Amaç hasıl olmuştur.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Amaç hasıl...

Ya, bakın, şöyle bir şey söyleyeceğim: Konuşuyorsunuz, konuşma özgürlüğünüz var. Buna zaten ben bile bir şey... Yani hiç kimse bir şey diyemez. Konuşacaksınız ama buna mukabil birisi konuştuğu zaman siz de tahammül edeceksiniz yahu.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Ederiz tabii.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama şu anda bakın, ben bir şey söyledim. Kimi suçladım? Bir şey anlattım.

Peki, çok teşekkür ediyoruz.

Hüseyin Beyciğim buyurun. Son bir kez size söz verelim.

Buyurun Hüseyin Bey.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) –Çok teşekkürler.

Fatma Başkanım da söyledi ki ben ilk bu Komisyona geldiğimde de gerçekten söyledim. Hani hiçbir şekilde ne gerginlik çıksın ne... Yani sorularımız... Ya, bizim derdimiz gerçek demokrasi, gerçekten sorunların çözümüdür. Dolayısıyla bu kadar ciddi bir iddiayı sormamız yani birilerine karşı bir öfke, birilerine karşı bilerek ya da birilerinin işine yarayacak bir şey sormak değildir. Biz bu Komisyonun üyesiyiz ve halkın oylarıyla geldik ve sizlere soracağız, soruyoruz; mesele budur.

Şunu da söyleyeyim: Erol Bey, beni eleştirirken de siz müdahale etmeye çalıştığınızda da dedim Başkan Bey: Eleştirebilir, tabii ki eleştirebilir ama saptırırsa mecburen ben düzeltmek zorunda kalırım, yoksa sıkıntı yok.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Tarih: 02/12/2021

Saat:

Kayıt: İnsan Hakları Stenograf:

Uzman:

Sayfa: 55

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sen konuşurken ben tek kelime etmedim ama ben konuşurken sen müdahale ettin, Başkan da müdahale etmek zorunda kaldı.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Başkanım, dediğim gibi mesele gerginlik çıkması değil, gerçekten mesela burada uygun bir şekilde müzakere etmek.

Teşekkürler.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hüseyin Bey, şimdi şöyle bir şey: Komisyonumuzun işleyişiyle ilgili zaman zaman Fatma Hanım'ın bize gelip de konuştuğu hatta... Ben Komisyonumuzun bir yerde, aynı zamanda nizamını, intizamını sağlamak ve bu otoriteyi sağlamakla mükellefim. Tabii, benim dışımda bir anda karşılıklı konuşmalar başlayınca orada başka bir şey oluyor, karşılıklı suçlamalar oluyor ve yani bunu kontrol etmek zor oluyor açıkçası. En baştan beri söylüyorum, bakın, buna dikkat edeceğim ben. Bütün arkadaşlarımızın da dikkat etmesi için söylüyorum. Bir arkadaşımız konuşurken diğeri artık müdahale etmesin lütfen. Söz alsın, söz vereyim, o da konuşsun.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Ama nazik yerler var, bazı şeylere dokunmamaları gerekiyor yani öyle bekleyerek artık... Çok beklemeye başladık biz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Memleket, millet meselesi, birlik, beraberlik içerisinde her şey söylenebilir hani eleştiri anlamında.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.48